

ÓDF

Ombudsman
d'Óglaigh na hÉireann
Tuarascáil Bhliantúil
2024

Clár na nÁbhar

Gluais Téarmaí agus Giorrúcháin a úsáidtear sa Tuarascáil	3
Cairt Chustaiméirí Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann	5
Réamhrá do Thuarascáil Bhliantúil OÓÉ 2023	6
Conas a sheolann OÓÉ imscrúdú?	10
Anailís ar Ghearáin agus Imscrúdú in 2024	14
Achoimre ar Chásanna Ó 2024 i leith	19
Gnóthaí Corparáideacha	30
Athbhreithniú ar Rialuithe Inmheánacha Airgeadais	30
Cosaint Sonraí	30
Comhairle Bharra na hÉireann	31
Sláinte & Sábháilteacht	31
Saoráil Faisnéise	31
An Ghaeilge	33
Treochlár don Ghníomhú ar son na hAeráide	34
AN tACHT OMBUDSMAN (ÓGLAIGH NA hÉIREANN) 2004	35
Nochtadh Cosanta (Leasú ar Acht 2004)	52

Ba mhaith leis an Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann buíochas a ghabháil le Preasoifig Óglaigh na hÉireann as na grianghraif sa Tuarascáil Bhliantúil seo a chur ar fáil.

Gluais Téarmaí agus Giorrúcháin a úsáidtear sa Tuarascáil

ODF	Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann
DF	Óglaigh na hÉireann
AC	An tAerchór
Bde	Briogáid
Bn	Cathlán
COMO	Oifigigh Choimisiúnaithe Oifig Bainistíochta
COS	Ceann Foirne
Coy Comdr	Ceannasaí Complachta
DCOS (Sp)	Leas-Cheann Foirne, Tacaíocht
DFHQ	Ceanncheathrú Óglaigh na hÉireann
DFR	Rialachán d'Óglaigh na hÉireann
DFTC	Ionad Traenála Óglaigh na hÉireann
EPMO	Oifig Bainistíochta Pearsanra Liostaithe
FOCNS	Oifigeach Bratach i gCeannas na Seirbhíse Cabhlaigh
GMO	Oifig Bainistíochta Casaoidí
GOC	Oifigeach Ginearálta i gCeannas
MIO/OIM	Oifigeach Imscrúdaithe Míleata
MO	Oifigeach Leighis
NCO	Oifigeach Neamhchoimisiúnaithe
NS	An tSeirbhís Chabhlaigh
OC	Oifigeach i gCeannas
OOM	Liosta Ord Fiúntais
PDF	Buanfhórsa Cosanta
PDFORRA + RACO	Cumainn Ionadaíochta do Phearsanra ar Fónamh
PO	Mionoifigeach (An tSeirbhís Chabhlaigh)
RDF/FCA	Óglaigh Cúltaca
Moltaí	Moltaí curtha faoi bhráid an Aire Cosanta mar a fhoráiltear in Alt 7 den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004
RO	Gnáthorduithe
ROW	Sásamh in Éagóra
Tech	Teicneoir
Unit Comdr	Ceannasaí Aonaid

Cairt Chustaiméirí Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann

Bunaíodh an tOmbudsman d'Óglaigh na hÉireann le dlí chun próiseas achomhairc neamhspleách reachtúil a sholáthar trína bhféadfadh comhaltaí d'Óglaigh na hÉireann, a bhfuil gearán próiseáilte acu tríd an gCóras um Shásamh Éagóracha, ach atá fós míshásta leis an toradh, a gcasaoíd a tharchur chuig an Ombudsman le haghaidh léirmheas a dhéanamh uirthi. Glacann an tOmbudsman d'Óglaigh na hÉireann freisin le gearáin a dhéanann baill reatha agus iarchomhaltaí d'Óglaigh na hÉireann go díreach, faoi réir coinníollacha áirithe.

De bhun ailt 4 agus 6 den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004, féadfaidh an tOmbudsman, le heisceachtaí áirithe, gníomh a rinne comhalta d'Óglaigh na hÉireann nó státseirbhíseach de chuid na Roinne Cosanta, a imscrúdú, cé acu

- (a) Go ndearnadh, nó go bhféadfaidh sé go ndearnadh, dochar do ghearánach, mar rud é
- (b) Go raibh nó go bhféadfadh gur tógadh an gníomh –
 - (i) gan údarás cuí,
 - (ii) ar fhorais nach mbaineann le hábhar,
 - (iii) mar thoradh ar faillí nó míchúram,
 - (iv) go bhfuil an gníomh bunaithe ar fhaisnéis earráideach nó neamhiomlán,
 - (v) idirdhealaitheach go míchuí,
 - (vi) míréasúnta, d'ainneoin an chomhthéacs míleata atá i gceist,
 - (vii) go bhfuil an gníomh bunaithe ar chleachtas riaracháin neamh-inmhianaithe, nó
 - (viii) go bhfuil an gníomh contrártha ar shlí eile do riaracháin cóir nó fóna,
- (c) Nár eisíodh an t-ordú mar chuid d'oibríocht mhíleata, agus
- (d) i gcás comhalta ar fónamh d'Óglaigh na hÉireann, ní dócha go réiteofar an cheist, agus sáraíodh tréimhse 28 lá ó rinneadh an gearán faoi Alt 114 den Acht 1954.

Ina theannta sin, d'fhéadfadh an tOmbudsman imscrúdú a dhéanamh ar ghearáin a bhaineann le pionósú toisc go ndearnadh Nochtadh Cosanta (Alt 20, an tAcht um Nochtadh Cosanta, 2014).

Fóráiltear in Alt 6(3) den Acht go bhfuil teorainneacha ama ann chun gearáin a chur in iúl don Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann mar seo a leanas: -

- “Déanfaidh gearánach gearán dá dtagraítear i bhfo-ailt (1) agus (2) tráth nach déanaí ná 12 mí ó –
- (a) dháta na gníomhartha lena mbaineann, nó
- (b) ón dáta a tháinig an gearánach ar an eolas faoin gcaingean, cibé acu is déanaí.

Déanann an tOmbudsman d'Óglaigh na hÉireann a dhícheall imscrúdú a dhéanamh ar chásanna ar bhealach atá cóir, sothuigthe agus inrochtana.

1 Réamhrá

Ó tugadh isteach an áis do bhaill shinsearacha d’Óglaigh na hÉireann chun gearán a chur faoi bhráid m’oifige go díreach lena imscrúdú, mar mhalairt ar dhul i ngleic ar dtús le próiseas imscrúdaithe gearán reachtúil Óglaigh na hÉireann, ar a dtugtar próiseas Alt 114/Caibidil 2 go minic, tá treocht seasta atá ag méadú ó bhliain go bliain maidir le gearáin a tharchur go díreach. Is furasta é seo a dhéanamh tríd an bhFoirm Ghearáin ar Líne ar www.odf.ie a úsáid. In 2024, cuireadh ar aghaidh go díreach thart ar 80% de na gearáin go léir a ndearna oifigigh imscrúdaithe m’oifige fiosrú orthu. (In 2023 ba ionann an figiúr sin agus 50%; in 2022 ba ionann é agus 30%, agus in 2021 b’ionann an figiúr sin agus 7%).

Staitistic shuimiúil eile don bhliain 2024 is ea an méadú suntasach ar líon na ngearán a chuir Oifigigh Choimisiúnaithe ar aghaidh, mar chéatadán de na gearáin ar fad. In 2024, b’ionann céatadán na ngearán a cuireadh ar aghaidh ó Oifigigh Choimisiúnaithe agus thart ar 40% de na gearáin go léir, i gcomparáid le blianta roimhe sin ina raibh na céatadán i bhfad faoi bhun 10%. Mar shampla, b’ionann an figiúr ábhartha do 2023 agus thart ar 5%. Míniú féideartha is ea go mb’fhéidir go raibh leisce ar oifigigh leas a bhaint as próiseas inmheánach gearán reachtúil Óglaigh na hÉireann (Alt 114/Caibidil 2), an t-aon rogha a bhí acu go dtí le déanaí, toisc go mbaineann an próiseas sin le comhoifigh a cheapadh mar Oifigeach Imscrúdaithe Míleata (OIM), le bheith i gceannas ar imscrúdú an ghearáin.

Ba é an miondealú idir an tArm, an tAerchór agus an tSeirbhís Chabhlaigh maidir le himscrúduithe ar ghearáin in 2024 ná 55%, 34% agus 8% faoi seach. Ba iad na figiúirí do 2023 ná 42%, 44% agus 6% faoi seach. (Ní áirítear sna figiúirí seo an líon fíorbheag gearánaithe ó bhaill Chúltaca agus ó bhaill ar scor).

Sheas mé nó sheas mé go páirteach le thart ar 47% de na gearáin in 2024 (i gcomparáid le 50% in 2023, 40% in 2023 agus 30% in 2021).

In 2024, bhain formhór na ngearán a fuarthas le hardú céime, roghnú agus measúnú cúrsaí, saincheisteanna saoire, liúntais agus saincheisteanna thar lear,

agus níor measadh ach 2 ghearán a bheith neamh-inghlactha ar chúiseanna dlínse. Ba í an tsaincheist dlínse i gcás amháin díobh seo ná nár tharla an ‘gníomh’ a ndearnadh gearán faoi nuair a bhí an gearánach ina bhall d’Óglaigh na hÉireann (Alt 6(2) den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004). D’eascair ceist na dlínse sa chás eile toisc gur tharla an ‘gníomh’ a ndearnadh gearán faoi thart ar 4 bliana sular cuireadh an gearán (Alt 6(3) d’Acht 2004) ar aghaidh.

In 2024, ní raibh ach 3 cinn de ghearáin de chineál idirphearsanta mar a déarfá, ceann amháin díobh a bhain le ráiteas maslach líomhainte, ceann eile a bhain le ciapadh agus drochmheas líomhainte, agus ceann amháin a bhain le líomhaintí bréagacha a dhéanamh. Tá an líon réasúnta beag seo de ghearáin “idirphearsanta” (arb ionann iad agus 9% den iomlán don bhliain) mórán mar a chéile leis an mbliain roimhe, arb ionann é agus 12% den iomlán. Ba iad na figiúirí in 2023 agus 2022 ná 25% agus 10% faoi seach.

Cé gur cúis aiféala é an gá atá le gearán aonair idirphearsanta a dhéanamh, agus cé go bhfuilim ag súil go réitítear go leor mioncheisteanna den chineál idirphearsanta ag an leibhéal áitiúil, ceapaim go dtugann an líon beag gearán den sórt sin a cuireadh chuig m’oifig le fios go bhfuil, le cúpla bliain anuas, feacht mhéadaithe laistigh de ÓÉ ar an bhfiúntas a bhaineann le dea-chaidreamh oibre a chothabháil le comhghleacaithe, agus, go háirithe ó thaobh dea-chaidrimh oibre le comhghleacaithe. Chomh maith leis sin, go háirithe i gcás ONCanna sinsearacha agus Oifigigh, bíonn gá le fadhbanna idirphearsanta a réiteach chomh tapa agus is féidir.

Moladh athbhreithniú ar an bpróiseas gearán idirphearsanta “Caibidil 1” i dTuarascáil an Ghrúpa Neamhspleách Athbhreithnithe (a foilsíodh Márta 2023) a bheith ina ábhar “d’athchóiriú láithreach”. Mhol an Grúpa Neamhspleách Athbhreithnithe gur cheart go mbeadh “rochtain ag baill de ÓÉ ar sheirbhís gearán sheachtrach neamhspleách arna seachadadh ag soláthraí gairmiúil chomh fada agus a thógann sé chun córas inmheánach iontaofa a chur i bhfeidhm”.

Tuigim go bhfuil próiseas neamhreachtúil á bhunú le haghaidh gearáin den chineál idirphearsanta, agus cuirfear fáilte roimhe.

Ní chuirfidh an próiseas nua seo isteach, áfach, ar cheart ball de ÓÉ (nó baill ar scor) go ndéanfaí a ngearán a tharchur go díreach chuig m'óifig.

Is minic a fiafraíodh díom an bhfuil aon rud tugtha faoi deara agam, i gcúrsa mo róil mar OÓÉ le roinnt blianta anuas, rud ar bith a bhféadfaí a rá gur tréith choiteann í i ngearáin. Is cinnte go bhfuil tréith amháin ann ar aon nós, is é sin 'cumarsáid', nó easpa cumarsáide chun a bheith níos cruinne. Bíonn samplaí de neamhchumarsáid le fáil i roinnt imscrúduithe ar ghearáin in aon bhliain ar bith. Úsáidim an téarma 'neamhchumarsáid' chun cur síos a dhéanamh ar mhainneachtain ag pearsanra sinsearach ÓÉ (ONCanna agus Oifigigh shinsearach araon) cumarsáid chuí a dhéanamh agus/nó teagmháil a dhéanamh le pearsanra nuair a ardaíonn an pearsanra sin ceisteanna imní, nó nuair a dhéanann siad gearáin. Bunaithe ar mo thaithí mar OÓÉ, ní mór cúram níos mó a ghlacadh chun na cúiseanna a

bhaineann le cinneadh ar leith a théann i bhfeidhm ar dhuine aonair a sholáthar, amhail cinneadh diúltach maidir le roghnú cúrsa, roghnú thar lear, ardú céime (lena n-áirítear róil Ghníomhacha), liúntais, saoire nó nithe eile riaracháin. I líon suntasach d'imscrúduithe ar ghearáin, ba mhórthoisce a chuir le cur isteach an ghearáin an mhainneachtain bunús an chinnidh a mhíniú, nó na cúiseanna a bhain leis an gcinneadh a thabhairt, nó teagmháil ar bith eile a dhéanamh leis an ngearánaí.

Le 30 bliain nó mar sin anuas, tá ceart an fhostaí go gcuirfí ar an eolas iad faoi mhionsonraí agus faoi chineál na gcinntí a dhéanann a bhfostóirí agus a d'fhéadfadh tionchar diúltach a imirt orthu ina ghnáthchleachtas anois i bhformhór na gcineálacha fostaíochta. Mar sin féin, i mo thaithí féin, tugann an fhianaise le fios go bhfuil an cultúr, a bhí forleithne go stairiúil i ngach suíomh míleata, ina rabhtas ag súil leis go nglacfaí le cinntí agus le horduithe agus go ngníomhófaí orthu gan cheist (agus gan mhíniú nó in éagmais rannpháirtíochta leo siúd a raibh tionchar orthu), fós le fáil go pointe áirithe in Óglaigh na hÉireann.

Ba é an miondealú, faoi seach, le
haghaidh imscrúduithe gearáin
idir an tArm, an tAerchór agus
an tSeirbhís Chabhlaigh in 2024
ná 55%, 34% agus 8%. Ba iad na
figiúirí faoi seach don bhliain
2023 ná 42%, 44% agus 6%.

Ba mhaith liom mo bhuíochas a chur in iúl do Brian O'Neill, Ceann Oifige an OÓÉ, a chuaigh ar scor ag deireadh mhí Dheireadh Fómhair 2024, tar éis 12 bhliain de sheirbhís dhílis thiomanta. Chaith Brian seal ag obair faoi gach OÓÉ go dtí seo. Chuir a spéis ollmhór i ngach rud míleata go mór lem' oifig féin. Guím scor sona fada sláintiúil air.

Is é David O'Connor atá tagtha mar chomharba ar Brian mar Cheann Oifige. Tháinig sé chugainn ar aistriú soghluaisteachta ón tSeirbhís Cúirteanna, áit a raibh sé ina Chláraitheoir ar an Ard-Chúirt. Táim cinnte go gcuirfidh a thaithí sna Cúirteanna, chomh maith le deich mbliana seirbhíse a thug sé in Óglaigh na hÉireann (go dtí tuairim is deich mbliana ó shin), go mór lena ról nua. Gabhaim buíochas chomh maith le mo bheirt bhall foirne eile, Lorraine O'Dwyer agus John Sheridan as a gcuid oibre crua agus a dtiomantas leanúnach.

Gabhaim buíochas chomh maith leis an gCeann Foirne, an Leifteanant-Ghinearál Seán Clancy, agus le pearsanra uile Óglaigh na hÉireann as a gcomhoibriú

ar fad le m'oifig, agus as an gcúnamh ar fad a thug siad dúinn, ina cuid oibre le linn 2024. Guím gach dea-ghuá ar an gCeann Foirne ina cheapachán nua mór le rá san Eoraip. Gabhaimid buíochas ar leith le foireann Oifig Bainistíochta Gearán Óglaigh na hÉireann as an gcúnamh fíorluachmhar go léir a thug siad in 2024.

Mar fhocal scoir, ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil d'Ard-Rúnaí na Roinne Cosanta, Jacqui McCrum, agus do státseirbhísigh na Roinne, as teagmháil agus idirghníomhaíocht thoilteanach agus riachtanach a dhéanamh i gcónaí le m'oifig.

Alan Mahon
Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann
18 Márta 2025

2 Mar a sheolann OÓÉ Imscrúdú

1. Ní mar a chéile aon dá chás. Mar sin seoltar gach imscrúdú ar bhealach a bhaineann le fíricí an ghearáin sin. Tá sé ríthábhachtach go ndéanfaí imscrúdú atá críochnúil, cothrom agus éifeachtúil. Ní mór formhór na ngearán a fhiosrú go tapa ar mhaithe le cothromas, agus má tá éifeacht phraiticiúil le brath ó na moltaí a thugtar. Is gnách go mbíonn formhór na ngearán práinneach. Go minic, críochnaítear fiosrúchán agus eisítear Tuarascáil laistigh de sheachtainí ó dháta an atreoraithe. Má thógann sé níos mó ama, is de bharr moille a bhí ann eolas nó doiciméid a sholáthar. Is gnách go dtógann sé beagán ama déileáil le gearáin a thagann go díreach chuig m'oifig i gcomparáid leo siúd a ndearnadh imscrúdú orthu cheana féin faoi Alt 114/próiseas Caibidil a Dó, mar cuireann ÓÉ comhad imscrúdaithe iomlán ar aghaidh chuig m'oifig ina mbíonn an-chuid faisnéise a bhaineann leis an ngearán.
2. Tá an OÓÉ neamhspleách ar Óglaigh na hÉireann agus ar an Aire/Roinn Cosanta araon. Leagtar an neamhspleáchas seo síos go sonrach agus go soiléir i bhforálacha an Achta Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004.
3. Ar dtús, agus atreorú á mheas aige, ní mór don OÓÉ cinneadh a dhéanamh an bhfuil dlínse aige ar an gcás nó nach bhfuil. Tá srianta ar dhlínse san Acht 2004, lena n-áirítear tréimhse theoranta chun atreorú a dhéanamh. Fóráiltear in Alt 6 (3) den Acht 2004, go bhfuil 12 mhí ag gearánach chun gearán a chur ar aghaidh chuig an OÓÉ. Níl aon sprioc-ama i gceist le gearán a chur chuig Óglaigh na hÉireann le haghaidh imscrúdaithe. Tosaíonn an tréimhse theoranta 12 mhí ar an dáta ar ar tharla an chúis ghearáin, nó ar an dáta ar tháinig an gearánach ar an eolas faoi, cibé acu is déanaí.

Níl aon discréd ag OÓÉ cur leis na tréimhsí teorainneacha seo.

4. Cuireann an OÓÉ comhad imscrúdaithe le chéile, lena n-áirítear sonraí an ghearáin, ráitis, lena n-áirítear ráitis finné, agus doiciméid ábhartha (DFRanna agus treoracha Riaracháin san áireamh). De ghnáth, iarrann an OÓÉ ar ÓÉ a sheasamh a lua maidir le liomhaintí áirithe agus iarrfaidh sé doiciméid chuig ÓÉ agus más cuí ón Roinn. Cuirtear doiciméid ábhartha ar fáil don OÓÉ a bhaineann le himscrúdú inmheánach an

OÓÉ (má rinneadh a leithéid d'imscrúdú), lena n-áirítear cóipeanna de Thuarascálacha agus de Rialuithe déanta ag an Oifigeach Imscrúdaithe Míleata, ag an Oifigeach Ginearálta i gCeannas agus ag an gCeann Foirne.

Go ginearálta, iarrann agus faigheann an OÓÉ eolas agus doiciméid ábhartha tríd an Oifig Bainistíochta Casaoide agus is mór an chabhair iad i gcónaí. Nuair a líomhnaítear gur tharla éagóir phearsanta, is gnách an duine sin a chur ar an eolas agus deis a thabhairt dó/di freagairt ar an líomhain, agus aighneachtaí a dhéanamh sa chás go mbeartaítear cinneadh contrártha a dhéanamh i gcoinne an duine.

5. Den chuid is mó, ní gá do OÓÉ gearánach nó finné a chur faoi agallamh go pearsanta, ach uaireanta, tarlaíonn a leithéid d'agallaimh.
6. Nuair a chríochnaíonn an OÓÉ imscrúdú, eisíonn sé Tuarascáil ina mbeidh a chuid cinntí agus moltaí, más cuí. Cuirtear na moltaí faoi bhráid an Aire Cosanta. In am agus i dtráth, admhaíonn an tAire go bhfuarthas an Tuarascáil agus cuireann sé/sí in iúl go nglacann sé/sí le Moladh nó nach nglacann. In am agus i dtráth, admhaíonn an tAire go bhfuarthas an Tuarascáil agus cuireann sé/sí in iúl go nglacann sé/sí le Moladh nó nach nglacann.

Cé ar féidir leis gearán a atreorú chuig OÓÉ?

7. San Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004 líostaítear na catagóirí gearán ar féidir a atreorú chuig an OÓÉ. Ní féidir ach le comhaltaí reatha nó iarchomhaltaí d'Óglaigh na hÉireann gearán a atreorú chuig an OÓÉ. Is féidir le comhaltaí ar seirbhís úsáid a bhaint as an bpróiseas imscrúdaithe inmheánach atá ag OÓÉ (Alt 114 den Acht Cosanta 1954, Leasú) agus mura bhfuil siad sásta le toradh an phróisis sin, is féidir leo an gearán a tharchur chuig an OÓÉ nó a mhalairt air sin, é a chur chuig an OÓÉ go díreach. Ní mór a rá freisin gur féidir gearán a bhaineann le bulaíocht (nó fadhbanna idirphearsanta eile) a atreorú go díreach chuig OÓÉ.

Ní mór d'iarchomhaltaí d'Óglaigh na hÉireann a ngearán a chur ar aghaidh go díreach chuig OÓÉ.

De bharr achtaithe an Achta um Nochtadh Cosanta 2014, (Alt 20), is féidir leis an OÓÉ fiosrúchán a dhéanamh má líomhnaítear gur tharla pionósú tar éis do chomhalta d'Óglaigh na hÉireann nochtadh cosanta a dhéanamh. (Alt 20).

Cé a fhaigheann Tuarascáil OÓÉ?

8. Go ginearálta, is iad príomhfhaighteoirí Tuarascáil imscrúdaithe ón OÓÉ ná an gearánach agus an tAire Cosanta. Tugtar cóip freisin don Cheann Foirne, do OGC an ghearánaigh mar aon leis an OBS. Seachas sin, tá an Tuarascáil faoi rún. Cuirtear an cinneadh in iúl do dhuine a ndéantar cinneadh neamhfhabhrach ina choinne mar aon leis an gcuid den Tuarascáil a bhaineann le hábhar.

Achomharc

9. Níl aon phróiseas achomhairc ar fáil do ghearánach nuair a fhaightear Tuarascáil ón OÓÉ.
10. Ó thaobh na praiticúlachta de, áfach, déanfaidh an OÓÉ athbhreithniú ar a Tuarascáil, agus má fhaightear aighneacht scríofa ó ghearánach nó ó pháirtí leasmhar eile, déanfaidh sé an Tuarascáil a leasú nó a athrú, más cuí. Tarlaíonn sé seo ó am go ham sa chás go soláthraítear eolas nua don OÓÉ, nó más amhlaidh go bhfuarthas earráidí nó botúin sa Tuarascáil.

Rúndacht

1. Tá obair an OÓÉ agus a oifig faoi réir Chód rúndachta a chloítear go docht, mar a fhoráiltear in Alt 10 den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann), 2004.

Neamhspleáchas an OÓÉ

1. Tá an OÓÉ neamhspleách ar Óglaigh na hÉireann agus ar an Roinn Cosanta. Fóraítear in Alt 4(1) den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004 an méid a leanas: -

“Beidh an tOmbudsman neamhspleách i gcomhlíonadh a fheidhmeanna nó a feidhmeanna, agus beidh aird chuí aige i gcónaí ar cheanglais oibríochtúla Óglaigh na hÉireann.”

Plean Straitéiseach OÓÉ um Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine 2025-2028

Tá oibleagáid dhlíthiúil ar gach comhlacht poiblí faoi Alt 42 den Acht um Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014 (Acht 2014) deireadh a chur le hidirdhealú, comhionannas deiseanna a chur chun cinn agus cearta daonna bhaill an phobail agus na foirne a chosaint. Tá OÓÉ tiomanta do mheas a léiriú ar an dualgas seo agus é a chur chun cinn.

Tá próiseas trí chéim ann nach mór do chomhlachtaí poiblí a ghhlacadh chun Alt 42 d'Acht 2014 a chomhlíonadh. Ní mór do chomhlacht poiblí measúnú a dhéanamh ar na saincheistanna cearta an duine a bhaineann lena fheidhmeanna agus lena chuspóir. Ní mór pleananna, beartais agus gníomhartha a shainaithint ansin agus a chur i bhfeidhm chun aghaidh a thabhairt ar na saincheistanna a leagadh amach roimhe seo. Ar deireadh ní mór don chomhlacht poiblí tuairisc a thabhairt ar dhul chun cinn na ngníomhartha seo ina thuarascáil bhliantúil.

Measúnú/ Pleananna

1. Tá a fhios ag OÓÉ go mbeidh baill den phobal ag súil go gcomhlíonfaidh an eagraíocht Alt 42 d'Acht 2014. Chun a chinntiú go bhféadfar leanúint de chearta daonna an phobail mar aon leis an bhfoireann a chosaint, beidh foireann OÓÉ ag tabhairt faoi Chúrsa Foghlama um Chearta

an Duine de chuid an IHREC chun caighdeán seachadta seirbhíse a choinneáil i gcomhréir le hAcht 2014 agus lena chinntiú comh maith go seasfar lena gcearta.

2. Féadfaidh gearánaithe don OÓÉ a líomhain uaireanta gur sáraíodh a gcearta daonna, nó féadfaidh siad a léiriú ar shlí eile go bhféadfaí na cearta sin a shárú. I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh go léireodh sonraí gearáin sárúithe féideartha ar chearta an duine. Tugann OÓÉ faoi imscrúduithe a thugann aird iomlán ar cheistanna a bhaineann le cearta daonna gearánaithe. Bíonn imscrúduithe OÓÉ neamhspleách agus neamhchlaonta i gcónaí.
3. Beidh foireann OÓÉ á threorú ag an Lámhleabhar um Chearta an Duine arna chur le chéile ag Ombudsman Sheirbhísí Poiblí Thuaisceart Éireann agus Coimisiún Thuaisceart Éireann um Chearta an Duine arna thacú ag an Institiúid Idirnáisiúnta Ombudsman chun cabhrú tuilleadh leis an tiomantas don dualgas deireadh a chur le hidirdhealú agus comhionannas deiseanna a chur chun cinn.
4. Leanfaidh OÓÉ ar aghaidh lena gnó agus cearta daonna á gcomhlíonadh i ngach gníomh a dhéanann an eagraíocht, comh maith le féachaint ar na Forais Chosanta mar a aimsítear sna hAchtanna um Stádas Comhionann 2000 (arna leasú) iad, lena chinntiú go bhfuil comhionannas agus cuimsiú á gcur chun cinn.

Leanfaidh OÓÉ leis ag dul i mbun a ghnó agus ag an am céanna léireoidh an eagraíocht meas ar chearta daonna agus ar na Forais Chosanta atá le fáil sna hAchtanna um Stádas Comhionann 2000 (Léasú) chun a chinntiú go gcuirtear chun cinn an comhionannas agus an ionchuimsitheacht.

3 Anailís ar Ghearáin agus Imscrúdú in 2024

1. Fuarthas 18 Fógra Gearáin in 2024. Ba shuntasach an laghdú é seo ar na 45 Fógra Gearáin a fuarthas in 2023.

*Gintear Fógra Gearáin nuair a chuirtear isteach an gearán go dtí Óglaigh na hÉireann, agus cuirtear cóip ar aghaidh go dtí OÓÉ. Ní chiallaíonn sé seo go bhfuil an gearán á atreorú chuig OÓÉ. Ní chuirfidh OÓÉ tús le himscrúdú más amhlaidh nach réitítear an gearán (nó má tharraingítear siar é) le linn an imscrúdaithe inmheánaigh atá ar siúl laistigh d'Óglaigh na hÉireann agus má iarrann the gearánach go gcuirtear ar aghaidh é chuig OÓÉ. I bhformhór na gcásanna, ní dhéanann OÓÉ imscrúdú ar Fhógraí Gearáin. Tarraingíodh siar 8 bhFógra Gearáin in 2024.

2. As na 18 bhFógra Gearáin a fuarthas, bhain 12 le Saighdiúirí Singile (nó céim chomhionann) agus le hOifigigh Neamhchoimisiúnaithe, agus bhain 6 cinn le hOifigigh.
3. Cuireadh 29 cás ar aghaidh go díreach chuig OÓÉ le haghaidh Imscrúdaithe. Is féidir le Comhaltaí ar Seirbhís agus le Comhaltaí ar Scor Atreorú Díreach a dhéanamh. Is féidir le Comhaltaí ar Seirbhís Atreorú Díreach a dhéanamh mura mian

leo, ar chúiseanna éagsúla, úsáid a bhaint as an bpróiseas Imscrúdaithe Inmheánaigh laistigh d'Óglaigh na hÉireann. Ní mór do Chomhaltaí ar Scor Atreorú Díreach a dhéanamh chuig OÓÉ. As na 29 Atreorú Díreach a rinneadh, tháinig 3 cinn ó Chomhaltaí ar Scor agus 26 ó Chomhaltaí ar Seirbhís.

4. Eisíodh 37 Tuarascáil in 2024. Is ionann é sin agus laghdú 27% ar líon na gcásanna a chuir an OÓÉ i gcrích i gcomparáid leis an mbliain roimhe sin, ach is méadú mór é ar líon na gcásanna a cuireadh i gcrích in 2022.
5. Leagtar amach sna táblaí seo a leanas cineál na ngearán a ndearna an Oifig seo breithniú orthu le linn 2024. Ba cheart a thabhairt faoi deara go gclúdaíonn gearáin a rangáítear mar 'Mhíriarachán', saincheisteanna éagsúla lena n-áirítear gearáin maidir le measúnú feidhmíochta agus saincheisteanna a bhaineann le hurscaoileadh. Áirítear le gearáin a rangáítear mar 'Shaincheisteanna Idirphearsanta' iad siúd ina ndealraíonn sé go bhfuil gnéithe de choimhlint phearsantachta agus/nó líomhaintí maidir le hiompar míchuí nó bulaíocht.

Cásanna de réir Formaíochta Míleata

As na 50 cás a imscrúdaíodh le linn 2024, tugadh 37 cás chun críche i rith na bliana agus eisíodh Tuarascálacha ina leith.

Sa tábla a leanas, tá líon na gcásanna le feiceáil inar eisíodh Tuarascáil i ngach Formaíocht Mhíleata, agus iad siúd a fuarthas ó Bhaill ar Scor

Óglaigh na hÉireann	An tAerchór	An tSeirbhís Chabhlaigh	Comhaltaí ar Scor
19	13	3	2

Cineál na gCásanna

Is féidir cineál na gcásanna idir lámha leis an OÓÉ le linn 2024 a bhriseadh síos sna catagóirí leathana seo a leanas –

Scaoileadh	Ardú Céime	Saincheisteanna Cúrsa	Saincheisteanna Idirphearsanta	Doiciméadúchán Pearsanta	Leigheas
1	13	6	6	2	1

Liúntais	Thar Lear	Aistriú	Saoire	Dlínse Diúltaithe
4	2	1	3	4

(I roinnt cásanna, d'fhéadfaí go dteann siad faoi níos mó ná ceann amháin de na catagóirí thuasluaite).

Tuarascálacha a eisíodh do mhná:	2
Tuarascálacha a eisíodh d'fhir:	35
Tuarascálacha a eisíodh d'Oifigigh:	14
Tuarascálacha a eisíodh do Shaighdiúirí Singile/ONC:	20
Tuarascálacha a eisíodh do Bhaill ar Scor:	2
Tuarascálacha a eisíodh do Bhaill ar Scor:	1

Torthaí na nImscrúduithe

Seasadh leis an ngearán nó sheas OÓÉ i bpáirt leis*	Gearáin nár sheas OÓÉ leo**
17 (47%)	20

* Is gearáin iad gearáin a seasadh go páirteach leo, nár sheas OÓÉ le cás an Ghearánaí ina iomláine.

** Áirítear leis seo gearáin lasmuigh de théarmaí tagartha OÓÉ.

Moltaí an OÓÉ don Aire in 2024: (18 ar an iomlán)

Glacann an tAire leo (go dtí deireadh 2024)	Ní ghlacann an tAire leo (go dtí deireadh 2024)
2	1

Fonótaí:

1. Ní gá go ndéanfaí moltaí i ngach Tuarascáil ó OÓÉ. Déanann an OÓÉ ‘tátail’ nó sroicheann sé ‘conclúidí’ i mbeagnach gach Tuarascáil, áfach.
2. D’fhéadfaí níos mó ná Moladh amháin a dhéanamh i dTuarascáil OÓÉ. D’fhéadfadh OÓÉ Moladh a chur san áireamh ina Thuarascáil imscrúdaithe. Cuirtear moltaí faoi bhráid an Aire Cosanta agus is féidir leis glacadh leo nó diúltú dóibh.
3. Go hiondúil bíonn moill shuntasach, ar chúiseanna éagsúla, le fógra a thabhairt do OÓÉ go nglacann an tAire le Moladh nó go ndiúltoídh sé dó, agus mar sin ní bheidh méid na nglacadh/diúltaíthe ó Mholtaí a dhéantar i mbliain ar leith soiléir go hiomlán faoi dháta foilsithe na Tuarascála Bliantúla don bhliain áirithe sin. Toisc go mbeidh ar an Aire de ghnáth dul i dteagmháil leis an gCeann Foirne, agus b’fhéidir le gníomhaireachtaí eile, roimh chinneadh a dhéanamh glacadh le nó diúltú do Mholadh, ní gnách go ndéanfar cinneadh láithreach, agus cuirfear an cinneadh sin in iúl do m’oifig. Is é an meán-am a thógann sé don Aire a chinneadh a chur in iúl do m’oifig ná 3 mhí. Tá sé seo i bhfad níos tapúla ná mar a bhí sé roimh 2020. Mar sin féin, tarlaíonn sé corruair go bhfuil práinn ag baint le cás, agus sna cásanna sin, d’fhreagair an tAire i gcónaí gan mhoill.

Fuarthas 18 Fógra Gearáin in 2024. Laghdú suntasach é seo i gcomparáid le 2023 nuair a fuarthas 45 Fógra Gearáin.

As na 18 Fógra Gearáin a fuarthas, bhain 12 díobh le Saighdiúirí Singile (nó céim chomhionainn) agus le hOifigigh Neamhchoimisiúnaithe, agus bhain 6 cheann díobh le hOifigigh.

5 Achoimre ar Chásanna 2024

Réamhrá

Sa chuid seo den Tuarascáil Bhliantúil, soláthraítear faisnéis faoi rogha gearán a imscrúdáíodh in 2024. Leasaíodh nó athraíodh roinnt eolais chúlra chun céannacht na ngearánach agus na ndaoine a bhfuil gearán á dhéanamh ina leith a chosaint.

Is tasc an-deacair é achoimre réasúnta cuimsitheach a sholáthar, ar thaobh amháin, agus céannacht na ndaoine lena mbaineann a chosaint, ar an taobh eile. Fiú le tréaniarracht, tá seans maith ann go mbeidh a fhios ag roinnt comhghleacaithe cé hiad na daoine atá ag gearáin agus daoine eile a bhfuil baint acu leis an ngearán, de bharr fíricí faoi leith a nochtar san achoimre. Ba chóir a lua nach bhfuil aon ghearán faighte ag an oifig seo go dtí seo maidir le faisnéis a nochtadh le blianta beaga anuas.

Tá sé an-tábhachtach go gcosnaítear rúndacht na ngearán, na ngearánaithe agus daoine eile a ainmnítear maidir le gearáin, mar má sháraítear rúndacht, baintear an bonn ón bpróiseas imscrúdaithe gearán.

Chun tuilleadh feabhais a chur ar an méid rúndachta atá cuí agus riachtanach, agus a bhfuiltear ag súil leis ón bpróiseas imscrúdaithe gearáin, díreofar sa chuid seo den Tuarascáil Bhliantúil ar chonclúidí agus ar thorthaí i rogha cásanna. Leis seo, léireofar an éagsúlacht atá ann maidir le cúiseanna gearán a thagann chun cinn in aon bhliain faoi leith, mar aon le torthaí na gcásanna sin.

Mar a tharla roimhe seo, bhíomar an-chúramach gan céannacht na ndaoine sna gearáin a nochtadh. Mar sin, d'fhéadfaí ainmneacha, dátaí, suíomhanna a fhágáil ar lár nó a athrú mar aon le haon eolas eile a d'fhéadfaí a úsáid chun daoine a aithint.

I. Gearán a Bhaineann le AF 451 Ráiteas Inste

1. Is taifead cuimsitheach buan bliantúil é an AF 451 d'Oifigigh ÓÉ, agus baineann tábhacht ar leith leis maidir le hardú céime.

2. Comhlíonann Oifigeach i gCeannas an duine Cuid 3 den AF 451 de ghnáth, ní mór é a chomhlánú de réir Threoir Riaracháin 'A' 1/96. De réir mhír 603 (Ch. 14): -

“Is cuid ríthábhachtach den AF 451 é measúnú inste an oifigigh lena mbaineann agus déanann údarás níos airde tagairt dó i gcónaí agus athbhreithniú á dhéanamh ar fheidhmíocht oifigigh i dtréimhse tuairiscithe. Is é an tasc ná cur síos a dhéanamh ar cháilíochtaí agus ar fheidhmíocht na n-oifigeach, go macánta agus go beoga ionas gur féidir le hoifigigh monatóireachta agus athbhreithnithe pictiúr réalaióch a fháil agus teacht ar bhreithiúnas cothrom.”

3. Sa chás seo, bhí an gearánach den tuairim go raibh cuid den tráchttaireacht sa Mheasúnú Inste thar a bheith míréasúnta, míchruinn agus éagórach,

agus go raibh sé díobhálach dá thaifead agus dá dheiseanna ardú céime amach anseo. D'áitigh sé freisin nár tugadh deis réasúnach dó machnamh a dhéanamh ar an Measúnú Inste agus freagra a thabhairt air.

4. Scrúdaigh OÓÉ an bonn ar a d'ullmhaigh an tOifigeach i gCeannas an Measúnú Inste, agus an fhaisnéis a bhí ar fáil don Oifigeach i gCeannas, agus chinn sé go raibh sé éagórach agus díobhálach go pearsanta don ghearánach. Bhain sé de thatal as dá bhfágfaí tráchtanna sonracha sa Mheasúnú Inste gan eagarthóireacht a dhéanamh orthu, go ndéanfaí dochar fadtéarmach do chlú an ghearánaigh.

5. Mhol OÓÉ “go scriosfar Measúnú Inste AF 451 an ghearánaigh agus go gcuirfí leagan ina ionad sin de réir mo chinntí i míreanna (x) agus (y).”

6. Ghlac an tAire leis an Moladh seo agus cuireadh i bhfeidhm go hiomchuí é.

II Gearán a bhaineann le himscrúdú an IOM ar Alt 114 (Caibidil 2.) Gearán

1. Chuir an gearánach, oifigeach, roinnt gearán isteach le haghaidh fiosrúcháin tríd an bpróiseas casaoide ÓÉ inmheánach, de bhun Alt 114 den Acht Cosanta 1954 agus an Treoir Riaracháin. A 7 (dá ngairtear gearán Caibidil 2 go minic).
2. Ceapadh Oifigeach Imscrúdaithe Míleata (OIM) – oifigeach sinsearach – go cuí chun na gearáin a imscrúdú. In am trátha chuir an OIM Tuarascáil fhada le chéile, agus níor sheas sé le haon cheann de na gearáin.
3. Chuir an gearánach gearán faoi bhráid OÓÉ ansin go díreach go raibh imscrúdú OÓÉ neamhleor, neamhleor, éagórach, claonta agus gur tháinig sé ar chonclúidí nach raibh fianaise ag tacú leo.
4. Rinne an gearánach aighneachtaí mionsonraithe agus fada chun tacú lena áitiú go raibh Tuarascáil an OIM easnamhach, agus, rinne an OIM aighneachtaí mionsonraithe mar an gcéanna mar chosaint ar a Thuarascáil, agus ar a imscrúdú ar na gearáin éagsúla.
5. Rinne OÓÉ sainmhíniú ar a ról san imscrúdú seo sna téarmaí seo a leanas: -

“Tá sé tábhachtach go leagaim béim, ag an bpointe seo, ar an ról atá agam mar ODF sa chás seo, is é sin, imscrúdú a dhéanamh ar ghearán gur theip ar an OIM ceaptha ina oibleagáid imscrúdú leordhóthanach agus neamhchlaonta a dhéanamh ar 4 ghearán a chuir an gearánach isteach ar (dáta) de réir fhorálacha Alt 114, an tAcht Cosanta 1954, agus Treoir Riaracháin A7 (Caibidil 2). Ní hé an ról atá agamsa glacadh le nó diúltú le Tuarascáil an OIM ach toisc go n-aontaím nó nach n-aontaím le torthaí agus conclúidí an OIM. Ina ionad sin, is é an tasc atá agamsa ná na céimeanna imscrúdaithe a rinne an OIM a mheas agus a mheas ag féachaint do na cúinsí ábhartha go léir, lena n-áirítear an fhaisnéis go léir a bhailigh sé le linn a imscrúdaithe.”
6. Níor sheas OÓÉ leis an ngearán seo. Tháinig sé ar roinnt conclúidí, lena n-áirítear na cinn seo a leanas: -

- “Igcúinsí an cháis áirithe seo ní fhaighim gur theip ar an OIM ina dhualgas imscrúdú cuimsitheach a dhéanamh ar ghearáin an ghearánaigh de réir

fhorálacha Threoir Riaracháin A7, Caibidil 2. Ina dhiaidh sin, comhlíonadh dualgas an GOC imscrúdú na ngearán seo a bhainistiú nuair a ghlac sé le Tuarascáil an OIM.”

- “A mhéid a líomhnaítear nó a mholtar, go sainráite nó go hintuigthe, go raibh easpa neamhchlaontachta ag an OIM, nó go ndearna sé a imscrúdú ar bhealach claonta, táim sásta nach raibh aon fhianaise ar aon easpa neamhchlaontachta nó ar chlaonadh. Le teacht ar an gconclúid seo is fiú a thabhairt faoi deara go raibh rochtain agam ar an iliomad ceisteanna agus freagraí a taifeadadh go cúramach amhail idir an OIM agus, ar thaobh amháin, an gearánach, agus, ar an taobh eile, Lt Col X.”

- “Ba cheart dom chomh maith mo thuairim a thaifeadadh go raibh spreagadh an ghearánaigh chun gearán a dhéanamh go foirmiúil a bhaineann le himscrúdú inmheánach DF ar a ghearáin maidir le SÉ i gCaibidil 2 bunaithe ar an bhfrustrachas agus an mhíshástacht a bhí air i ndáiríre maidir le himscrúdú na ngearán sin, agus nach raibh sé spreagtha ag teann mailíse.”

7. Thug OÓÉ an tuairim seo a leanas maidir le líomhain an ghearánaigh maidir le claonadh (gearán nár sheas an OÓÉ leis): -

- “Cé nach bhfuil aon fhianaise ar chlaonadh iarbhír nó easpa neamhchlaontachta ag an OIM, tá sé intuigthe go mbeadh ‘claonadh oibiachtúil’ nó ‘claonadh braite’ ina amhras ó thaobh an ghearánaí de, toisc go raibh an t-oifigeach OIM ceaptha agus an duine ar díriodh gach gearán ina aghaidh den chéim chéanna, is é sin Lt Cols., agus é beagnach cinnte go raibh aithne acu ar a chéile.”

- “Ardaíodh saincheisteanna comhchosúla i roinnt gearán eile a cuireadh ar aghaidh chugam le himscrúdú, cé gur ardaíodh iad go bunúsach mar thuairim seachas, mar a tharla sa chás seo, gearán foirmiúil a dhírigh ar imscrúdú Alt 114/ Caibidil 2.”

[Tabhair faoi deara: ón uair a rinneadh an Tuarascáil seo, tá clár curtha i bhfeidhm ag na húdaráis mhíleata le haghaidh oiliúint fheabhsaithe OIManna]

III. Gearán a bhaineann le Saoire Bhreiteachta

1. Sa chás seo, thug Dochtúir Teaghlaigh sibhialtach a bhí fostaithe ag ÓÉ 28 lá de Shaoire Bhreiteachta do Shaighdiúir Singil in ÓÉ. Níor ghlac CO an ghearánaigh an deonú Saoire Bhreiteachta seo, agus dúradh leis teacht i láthair le haghaidh dualgais níos déanaí an lá sin, nó go ndéanfaí é a mharcáil as láthair. D'fhreastail sé, mar a dúradh leis, níos déanaí an lá sin ar Ospidéal Míleata Naomh Bricín le haghaidh coinne sceidealaithe. Scrúdaigh Oifigeach Leighis é, agus faomhadh an tSaoire Bhreiteachta. Mar sin féin, ní raibh a CO sásta an tSaoire Bhreiteachta a cheadú. Tugadh treoir don ghearánach nach bhféadfadh sé freastal ach ar Oifigeach Leighis ainmnithe, agus nach nglacfaí le moladh ar Shaoire Bhreiteachta ó aon dochtúir eile.
2. D'aontaigh an gearánach i scríbhinn go scaoilfí faisnéis leighis ábhartha chuig OÓÉ. Soláthraíodh gach faisnéis leighis a iarradh go cuí.
3. Le linn a imscrúdaithe ar an ngearán seo, b'éigean don OÓÉ an creat rialála maidir le Saoire Bhreiteachta in ÓÉ a bhreithniú. Maidir leis seo, tá an méid seo a leanas ábhartha: -

- Rialachán Óglaigh na hÉireann A. 11, mír 7:-

“(2) Nuair a choiscfear, de dheasca breiteachta, ar oifigeach neamhchoimisiúnta nó ar shaighdiúir singil ar shaoire bhliantúil nó ar shaoire speisialta athcheangal lena aonad nó lena haonad ag deireadh na saoire, cuirfidh an t-oifigeach neamhchoimisiúnta nó an t-oifigeach príobháideach sin in iúl láithreach dá oifigeach ceannais nó dá hoifigeach ceannais. Tuairisceoidh sé nó sí go pearsanta chuig an bpost míleata is gaire dó nó di mar a ndéanfaidh an tOifigeach i gCeannas socruithe go ndéanfaí scrúdú dochtúra airluirthe.

(3) Más rud é, ar chúis ar bith, go gcoiscfear oifigeach neamhchoimisiúnaithe nó oifigeach príobháideach trí bhreiteacht ó thuairisciú don phost míleata is cóngaraí mar a fhorordaítear i bhfomhír (2), cuirfidh an t-oifigeach neamhchoimisiúnaithe nó an saighdiúir singil é sin in iúl dá oifigeach i gceannas agus déanfaidh sé, ag an am céanna agus ar a chostas féin, deimhniú ó dhochtúir sibhialta a chur ar aghaidh ag cur in iúl an tinnis atá air nó uirthi nach bhfuil sé nó sí

in ann taisteal ar an dáta sin agus an dáta dóchúil a bheidh sé nó sí i riocht taistil. Ar dheimhniú dochtúra a fháil sna himthosca sin, tabharfaidh an t-oifigeach i gceannas fógra láithreach don Dochtúir Oifigiúil Foirmíochta faoi aon ghníomh a mheasfaidh sé nó sí is gá.”

- De réir Threoir Riaracháin A.12, alt 905 (c)(1): -

“Nuair a éiríonn Saighdiúir Liostáilte breoite agus go measann sé/sí nach féidir leis/léi, dá bhri sin, dul isteach arís ina (h)Aonad ar dhul in éag do shaoire áitiúil, saoire bhliantúil, saoire speisialta nó saoire bhreuiteachta, socróidh sé/sí láithreach (i.e. laistigh de 24 uair an chloig), go gcuirfear a Oifigeach i gCeannas ar an eolas faoin méid sin tríd an modh is tapúla atá ar fáil, is cuma cén chéim le linn a s(h)aoire é sin.”

- Forálann Alt 905(5) agus (6): -

“Nuair a fhaigheann Oifigeach i gCeannas tuairisc go measann ball dá Aonaid go mbeidh sé/sí ró-bhreoite le dul isteach arís san Aonad ar dhul in éag don tsaoire, agus nach bhfuil an Saighdiúir Liostáilte in ann tuairisc a thabhairt don Phost Míleata is gaire, tuairisceoidh an tOifigeach i gCeannas an méid sin láithreach don SMO iomchuí; nuair a fhaigheann an tOifigeach i gCeannas Teastas Dochtúra chuige sin, cuirfidh sé/sí dá bhfuil ann in iúl don SMO láithreach chun moladh a fháil maidir leis an teastas a ghlacadh nó a mhalairt.”

“Ar thuairisc ó Oifigeach i gCeannas agus an fhaisnéis eile dá dtagraítear i mír (5) thuas a fháil, féadfaidh an SMO socrú a dhéanamh go ndéanfaidh an tOifigeach Leighis is gaire de chuid an Chóir Liachta scrúdú leighis ar an Saighdiúir Liostáilte a fhéadfaidh, dá rogha féin:

a) A mholadh go dtabharfar tréimhse saoire bhreuiteachta don Saighdiúir Liostáilte nó síneadh ar shaoire bhreuiteachta, de réir mar a bheidh.”

- Soláthraítear in Alt 908: -

“b. Tá sé de dhualgas ar Oifigigh Leighis ceannasaithe a choinneáil ar an eolas faoi thábhacht riocht an othair, go háirithe maidir le cumas an chomhalta seirbhís mhíleata éifeachtach a sholáthar. Cé nár cheart don Oifigeach

Leigheas nithe de chineál míochaine rúnda a phlé, cuirfidh sé/sí in iúl don Cheannasaí Aonaid cé acu pearsanra atá mí-oiriúnach chun dualgaís mhíleata áirithe a chomhlíonadh, nó faoi ábhair imní eile maidir leis na nithe seo a leanas:

1. Sábháilteacht chun airm a iompar;
2. Sábháilteacht do chomhghleacaithe agus dó féin;
3. Sábháilteacht don phobal;
4. Impleachtaí sláinte a bhaineann le cúraimí áirithe a chur ar phearsanra;
5. Coinníollacha ainsealacha;
6. Coinníollacha síceolaíochta nó síciatracha;
7. Deacrachtaí baile;
8. Nithe dá bhforáiltear in OÓÉ A8 Cuid VI.”

- Luaitear in A.12, Airteagal 29(1): -

“Armholadhó Oifigeach Leighis den Chór Liachta, deonóidh Oifigeach Ceannais saoire bhreuiteachta d’aon oifigeach neamhchoimisiúnaithe nó saighdiúir singil ar feadh tréimhse nach faide ná an líon laethanta a bheidh sonraithe i moladh an Oifigigh Liachta. I gcás nach féidir scrúdú a dhéanamh ag Oifigeach Leighis de chuid Óglaigh na hÉireann, féadfaidh Oifigeach Leighis den Chór Liachta saoire bhreuiteachta a mholadh, ar mholadh ó lia-chleachtóir sibhialtach deimhniú a chur ar fáil.”

4. Ba í an phríomhcheist in imscrúdú an ghearáin seo ná a mhéid a bhí Oifigeach i gCeannas i dteideal (faoi na rialacháin ábhartha) Saoire Bhreuiteachta a dhiúltú, agus í molta ag Oifigeach Leighis.

5. Rinne OÓÉ na cinntí seo a leanas:-

- “Níl an t-údarás ag Ceannfort X, ina cháil mar OC, saoire bhreuiteachta a dhiúltú má tá sé molta ag Oifigeach Leighis. Tá OÓÉ A.12 (29)(1) soiléir; “Deonóidh Oifigeach Ceannais saoire bhreuiteachta d’aon oifigeach neamhchoimisiúnaithe nó saighdiúir singil ar feadh tréimhse nach faide ná an líon laethanta a shonraítear i moladh an Oifigigh Leighis”.

- “Tá sé tábhachtach a chur in iúl, mar sin, gur údarás chun críocha riaracháin é údarás an OC saoire bhreuiteachta atá molta ag Oifigeach Leighis a dheonú. Níl OC i dteideal saoire bhreuiteachta arna moladh ag Oifigeach Leighis a sháru, a athrú nó a chealú.”

6. Saincheist thánaisteach a tháinig chun cinn sa chás seo ná cibé an raibh sé cuí do OC a éileamh ar bhall de ÓÉ é féin a chur i láthair an OC chun ligean don OC a (h)oibleagáidí a chomhlíonadh maidir le Saoire Bhreiteachta arna moladh ag Oifigeach Leighis a dheonú.

7. Ag tabhairt dá aire go mbeadh sé go hiomlán míchuí éileamh den sórt sin a dhéanamh i gcásanna áirithe (e.g. i gcás breoiteacht nó gortú tromchúiseach), thagair OÓÉ d'imscrúdú neamhghaolmhar níos luaithe ar ghearán eile. Dúirt sé: -

“I dTuarascáil Imscrúduithe neamhghaolmhara (in 2021), bhain saincheist amháin le hordú a thug oifigeach sinsearach do ONC é féin a chur i láthair a OC chun saoire bhreiteachta a bhí molta ag Oifigeach Leighis a fháil. Nuair a fiafraíodh de a thuairim a thabhairt faoin mbonn le hordú den sórt sin a eisiúint, d'fhreagair an Lt Cor mar seo a leanas: -

“Níl aon cheanglas dlíthiúil ann chun bonn a chur faoi ghnáthchruinniú idir ceannasaí agus fo-oifigeach a bhíonn ar siúl chun rialachán atá ann cheana a chur i bhfeidhm.”

8. Maidir leis an tsaincheist an bhféadfadh OC iallach a chur ar bhall de ÓÉ freastal ar dhochtúir ar leith nuair a bhí gá ann le cóir leighis, chinn an ODF mar a leanas: -

- *“Maíonn an gearánach gur ordaigh an Cft dó ‘nach raibh cead aige i gcúinsí ar bith freastal ar aon dochtúir eile, seachas an Capt ... agus nach nglacfaí le deonú saoire bhreiteachta ó dhochtúir ar bith eile.’ Dá dtabharfaí treoracha den sórt sin don ghearánach, níl siad inbhuanaithe.”*
- *“Tá cead ag dochtúir sibhialtach saoire bhreiteachta a dheonú sa chás nach bhfuil scrúdú ag Oifigeach Leighis praiticiúil, ach go bhfuil sé faoi réir athbhreithniú ag Oifigeach Leighis (féach DFR A12, alt 29(1)).”*

IV. Gearán maidir le Liúntas Teorann (BDA) a chailleadh

1. Rinne an gearánach, ONC sinsearach, gearán gur baineadh go héagórach a Liúntas Teorann (BDA), tar éis dó é a fháil ar feadh níos mó ná 30 bliain, tar éis é a aistriú chuig aonad neamhtheorann - ar a iarratas féin.
2. Tugadh isteach an BDA – breis agus €100 in aghaidh na seachtaine faoi láthair – i 1972 chun freastal ar an ngá pearsanra a aistriú go dtí na limistéir teorann ar feadh tréimhsí fada le linn na “Trioblóidí”. Tháinig laghdú mór ar an ngá sin ó dheireadh na 1990idí.
3. Le linn imscrúduithe OÓÉ ar an ngearán seo, chuir an Brainse Réitigh & Eadrána OÓÉ ar an eolas ar an 29 Nollaig 2023 faoi dhoiciméad nó ciorclán dar teideal “Treoir maidir le Liúntas Teorann a choinneáil/chailleadh”.

Luaitear ann: -

“Maidir leis an tsaincheist thuas, tagraíonn an Tuarascáil Breithniúcháin, dar dáta an 28 Lúnasa 2009, agus tagairt ar leith á déanamh do chinneadh an bhreithneora “gur cheart dóibh siúd atá ag fáil Liúntas um Dhualgas Teorann (go dtí an dáta a scoirfidh an Roinn dó i mí Feabhra 2009) é a choinneáil ar bhonn atá Pearsanta don Sealbhóir, leis na gnáthchoinníollacha i bhfeidhm.”

Is é cuspóir na cumarsáide seo ná treoir a sholáthar, agus an coinníoll mar a thuigtear é a athlua, inar féidir an Liúntas um Dhualgas Teorann a choinneáil.

Ag eascairt as seo, ba cheart do phearsanra a raibh liúntas teorann acu ar an 3 Feabhra 2009 nó atá luaite mar eisceachtaí, leanúint de Liúntas um Dhualgas Teorann a shealbhú ‘ar bhonn atá pearsanta don sealbhóir’ faoi na coinníollacha seo a leanas:

1. I gcás ina n-aistrítear nó ina bpostáítear iad idir aonaid/fo-aonaid nó laistigh díobh a bhí ag fáil liúntas teorann roimhe seo (go dtí an 3 Feabhra 2009) nó atá comhshuite leis na haonaid sin.
2. Nuair a phostáítear iad ó aonad thar lear chuig aonad teorann a raibh liúntas teorann aige roimhe seo díreach sular bhog siad go dtí an t-aonad thar lear.

3. Nuair a dhéantar é a cheangal nó a phostú chuig aonad Cathghrúpa de chuid an AE nó le haghaidh ullmhúcháin/oiliúint chuige sin, ar choinníoll nach n-íoctar aon liúntais bhreise eile a bhaineann le rannpháirtíocht i gCathghrúpaí an AE nó nach n-idirbheartaítear iad lena n-íoc ar feadh thréimhse an phoist. Má chailltear BDA ag am ar bith sa phostú sin, cuirfear ar ais é nuair a fhilleann sé ar an aonad teorann. I gcás imscaradh oibríochtúil Cathghrúpa AE, beidh feidhm ag mír 2 thuas.

4. I gcás ina ndéantar é a cheangal nó a phostú ar bhonn sealadach, chuig aonad neamhtheorainn e.g. tréimhsí teagaisc in BTC nó tréimhsí mar mhic léinn ar chúrsaí. Íocfar liúntas um dhualgas teorann don chéad 90 lá de na postuithe seo. Má chailltear BDA ag am ar bith le linn an phostaithe, cuirfear ar ais é ar fhilleadh ar an aonad teorann.

5. I gcás ina scoitear iad, ina n-aistrítear nó ina gcuirtear suas ó aonad teorann iad, ar bhonn ainneonach, nó ar ardú céime agus ar ais ar cheangal, aistriú nó postú chuig aonad teorann laistigh de 18 mí.

6. I gcás ina bhfaigheann siad ardú céime ar bhonn gníomhach nó ar bhonn buan laistigh d’aonad teorann nó gné tacaíochta ceangailte agus comhshuite e.g. CIS, MP, Eng etc. agus go raibh an liúntas teorann acu díreach roimh an gceapachán ardú céime. Ní bheidh feidhm ag an bhforáil seo ach amháin maidir le Liúntas um Dhualgas Teorann agus le daoine a bhfuil Liúntas um Dhualgas Teorann acu ar bhonn atá ‘pearsanta don sealbhóir’ agus ní úsáidfear í chun fasaigh a leagan síos maidir le haon liúntais eile a d’fhéadfaí a cheannach thar barr amach san am atá le teacht. Baineann foráil an Chiorcail Deirge’ le Liúntas um Dhualgas Teorann agus iad siúd a bhfuil Liúntas um Dhualgas Teorann acu ar bhonn atá ‘pearsanta don sealbhóir’.

Chun soiléireacht a chur leis an méid thuasluaite, ba chóir na pointí seo a leanas a thabhairt faoi deara:

- Ní íoctar Liúntas um Dhualgas Teorann i gcomhthráth leis an Liúntas um Dhualgas

Slándála nó le haon liúntas dualgais eile, agus

- *Ní íoctar Liúntas um Dhualgas Teorann nuair a bhíonn pearsanra ar saoire réamhscaoilte.*

Má ghlacann ball ar bith den Bhuanfhorrsa Cosanta a bhfuil Liúntas um Dhualgas Teorann aige ar bhonn atá pearsanta do shealbhóir, le tairiscint ar cheannach thar barr amach an liúntais seo go dtí go réitítear pléití ina leith sin leis na Cumainn Ionadaíochta, cuirfear deireadh lena dteidlíocht chun Liúntas um Dhualgas Teorann a fháil, ar bhonn atá pearsanta don sealbhóir, le héifeacht ón dáta a nglacfaidh an duine sin leis an tairiscint den cheannach thar barr amach sin.

I gcás nach gcomhlíontar na coinníollacha thuas NÍ choinneofar Liúntas um Dhualgas Teorann.

Iarrtar ort an teachtaireacht seo a chur ar a súile do gach pearsanra cuí.”

4. Cé gur áitíodh gur cuireadh an ciorclán seo in iúl don Bhainistíocht Mhíleata “roinnt uaireanta”, d’áitigh an gearánach nach raibh sé ar an eolas faoi go dtí gur soláthraíodh é do gach Aonad an 29 Márta 2023, tar éis dó agóid a dhéanamh i gcoinne an chinnidh deireadh a chur leis an Liúntas um Dhualgas Teorann a íoc leis.
5. Soláthraíodh fanaise gur scaipeadh ábhar an chiorcláin seo trí thagairt a dhéanamh do

chiorclán a d’ullmhaigh PDFORRA in 2011. Cuireadh an teideal “Tuisicint ar an Liúntas um Dhualgas Teorann, 4 Iúil” ar an gchiorclán seo agus léirigh sé ábhar chiorclán na Roinne dá dtagraítear in alt 3 thuas.

Ní raibh an gearánach ina bhall de PDFORRA in 2011, agus ní fhaca sé an ciorclán arna ullmhú acu.

6. Bhí OÓÉ sásta go ndearnadh athbhreithniú ar na coinníollacha maidir le híocaíocht leanúnach Liúntas um Dhualgas Teorann sa bhliain 2011, nó roimhe sin, ach dúirt sé nach ndearnadh scaipeadh leordhóthanach orthu.

Rinne OÓÉ an cinneadh seo a leanas: -

“Is mór an mí-ádh agus an trua é leithcheal mar sin a dhéanamh ar bhall de ÓÉ a bhí ag obair ann le fada an lá nár cuireadh ar an eolas é riamh faoi na coinníollacha ábhartha (agus coinníollacha comhaontaithe de réir dealraimh) chun an Liúntas um Dhualgas Teorann a choinneáil go dtí 2023, agus i bhfad i ndiaidh a ardaithe céime a tugadh amach as aonad teorann é.”

Rinne OÓÉ an Moladh seo a leanas: -

“...go ndéanfaí an “Treoir dhoiciméad” a scaipeadh láithreach ar gach ball d’aonad teorann ÓÉ, ina n-aonar.”

V. Gearán maidir le moill ar Ardú Céime

1. Bhain an gearán seo le moill ar ardú céime Oifigeach Leighis ó Chaptaen go Ceannfort i gcúinsí ina raibh 3 bliana seirbhíse mar Chaptaen déanta ag an ngearánach roinnt míonna roimhe sin, agus cailleadh pá agus teidlíochtaí pinsin dá bharr.
2. Thug OÓÉ dá haire gur nithe atá forchoimeáda don Aire Cosanta de bhun fhorálacha an Achta Cosanta, 1954 (arna leasú) an cinneadh chun oifigigh in ÓÉ a ardú nó gan ardú céime a thabhairt dóibh, agus go ginearálta ní féidir le OÓÉ athbhreithniú orthu.
3. Mar sin, shocraigh OÓÉ srian a chur lena imscrúdú agus fiosrúchán a dhéanamh ar na céimeanna a glacadh tar éis ráitis ó Aire Rialtais i ndáil le hArduithe Céime Tréimhse Shocraithe d'Oifigeach Leighis ar an 17 Samhain 2023, rud a spreag ionchas an ghearánaigh le hardú céime.
4. Mar fhreagra ar cheisteanna arna n-ardú ag OÓÉ, an 29 Aibreán 2024 agus an 1 Bealtaine 2024, chuir OIC COMO an fhaisnéis seo a leanas ar fáil: -
 - “Tá ceathrar (4) oifigeach leighis ag fanacht ar Ardú Céime Tréimhse Shocraithe ó Chaptaen go Ceannfort faoi láthair mar thoradh ar an bhfógra i mí na Samhna seo caite. Ionas go dtarlódh na harduithe céime seo, ceanglaíodh ar an Roinn Cosanta DFR A.15 a leasú agus sraith speisialta DFR a tháirgeadh ina dhiaidh sin chun ligean do chineál siarghabhálach na n-arduithe céime seo. Ón teagmháil le C&A (an Roinn Cosanta) cuireadh in iúl do COMO go bhfuil an páipéarachas riachtanach seo curtha i gcrích agus go bhfuil sé in oifig an Tánaiste.”
 - “Tá Brainse J1 agus C&A (Mil), chomh maith le Cumann Ionadaíochta na nOifigeach Coimisiúnaithe (RACO), ag iarraidh nuashonruithe a fháil go rialta ó C&A (RC) le linn an phróisis seo, agus leanfaidh siad ag déanamh amhlaidh. Tabhair do d'aire go bhfuil an tréimhse ama a thógann sé doiciméid a chur ar ais ó oifig an Tánaiste lasmuigh de rialú COMO, agus tá roinnt aighneachtaí i gceist a bhfuil Brainse J1 ag fanacht le tuairisceáin orthu.”
 - “Deimhnigh C&A (RC) le C&A (Mil) le déanaí go bhfuil siad “tar éis a dhearbhu do RACO nach bhfuil aon bhac ar chur i bhfeidhm an FPP seo”.
 - “Is í tuiscint COMO gur tháinig na harduithe céime tar éis leasú MO FPP go dtí trí (3) bliana mar Chaptaen i bhfeidhm ón 14 Samhain 2023 (dáta fógra an Tánaiste faoin leasú seo) i ngach cás ina raibh oifigigh incháilithe ar an dáta sin nó roimhe sin. Tá ardú céime le tabhairt do gach cás a bheidh incháilithe tar éis an dáta sin ar shroicheadh trí (3) bliana i gcéim an Chaptaein.”
 - “Ar mhaithe le soiléireacht, bhí na dátaí a chuir COMO faoi bhráid C&A (RC) tar éis an fhógra de réir na dátaí ar a raibh trí (3) bliana sroichte ag oifigigh aonair i gcéim an Chaptaein, i.e. ba é [dáta] an dáta a chuir COMO isteach. Is é tuiscint COMO, áfach, gur dheimhnigh C&A (RC) do RACO tráth éigin tar éis an fhógra go n-úsáidfí an dáta 14 Samhain mar ‘phointe tosaigh’ do na harduithe céime seo. Mar sin, bhí ardú céime na dtíriú (3) oifigeach a bhain trí (3) bliana amach ag céim an Chaptaen roimh [dáta] i bhfeidhm ón dáta [dáta].”
5. Ar an 2 Bealtaine 2024, fuair OÓÉ an fhaisnéis seo a leanas ón Aire Cosanta: -

“Tar éis an fhógra seo, rinneadh iarrachtaí suntasacha chun leasú ar Rialachán DFR A.15 Oifigigh (Ceapacháin, Arduithe Céime, etc.) a dhréachtú, a chomhairliú agus a thabhairt chun críche chun foráil dhlíthiúil a chur san áireamh a thabharfadh éifeacht don socrú eatramhach ardaithe céime nua.”

“Tá áthas orm a fhógairt gur tháinig an próiseas seo chun críche, agus shínigh mé an leasú ar Rialachán A.15 Óglaigh na hÉireann le déanaí.”

“Agus an creat dlíthiúil i bhfeidhm anois, tá lúcháir orm a dhearbhu, mar fhreagra ar Chaptaen (An Dr) X, go bhfuil a ardú céime ceadaithe agam le héifeacht ó Dé Luain (Dáta) 2024. Cuirfear an t-ardú céime i bhfeidhm go siarghabhálach agus déanfar siardbátú go dtí an 14 Samhain 2023, an dáta éifeachtach d'ardú céime go céim an Cheannfort.”
6. Tugadh an t-ardú céime cuí don ghearánach.

VI. Gearán a bhaineann le húsáid na Meán Sóisialta

1. Ba é bunús an ghearáin sa chás seo ná treoirt ó ONC sinsearach chun postálacha LinkedIn áirithe de chuid an ghearánaigh ag fáil Teastais nó Dámhachtana ar leith ó chuideachta phríobháideach a bhaint. Bhí baint ag an gcuideachta phríobháideach le brainse d'Óglaigh na hÉireann.
2. Bhí an ONC sinsearach ag gníomhú faoi threoir oifigeach sinsearach.
3. Le linn a imscrúdaithe, bhreithnigh OÓÉ doiciméad Beartas Meán Sóisialta ÓÉ, doiciméad 12 leathanach ina sholáthraítear treoirlínte maidir le húsáid na Meán Sóisialta ag pearsanra ÓÉ. Luaigh sé an méid seo a leanas i gceann dá mhíreanna tosaigh: -

“Agus na meáin shóisialta á n-úsáid, tá na línte idir poiblí agus príobháideach, pearsanta agus gairmiúil doiléir. Trí bheith inaitheanta go simplí mar bhall d'Óglaigh na hÉireann, is féidir braistintí a chruthú faoi do shaineolas agus d'údarás labhairt ar son Óglaigh na hÉireann.”

Mheas OÓÉ freisin go raibh “A” Treoir Riaracháin A.7. (Caibidil 4) ábhartha “Inlíon Óglaigh na hÉireann - Beartas Úsáide R-phost agus Inlín”.

4. Maidir le Postálacha Meán Sóisialta an ghearánaigh i gceist, bhain OÓÉ de thátaí as: -
 - “Tá an t-ábhar a chuir an gearánach sa phostáil, ar cuireadh cóipeanna de ar fáil dom, sách neamhburchóideach ó thaobh slándáil a chur i mbaol. Ar an taobh eile, áfach, aithníonn na griangbraif pearsanra (cé nach ainmnítear iad), trealamh agus gníomhaíocht faireachais, bogearraí agus léarscáileanna agus tá sé intuigthe mar sin, ó thaobh na slándála de, go bhféadfadh cuid de na híomhánna seo a bheith ina n-ábhar inní d'údarais ÓÉ.”
 - “Tá Beartas Meán Sóisialta ÓÉ, mar gheall ar a chineál, neamhshonrach agus luíonn sé i dtéarmaí ginearálta, agus is minic a bheidh sé ró-aireach dá chur i bhfeidhm i gcásanna agus i gcúinsí áirithe. Creidim gurb é seo a tharla sa chás seo agus ní hionadh ar bith é go raibh fearg agus frustrachas ar an ngearánach dá bharr.”

Atreoraíodh 29 gearán ar aghaidh go díreach chuig Oifig an Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann chun iad a imscrúdú. Is féidir le comhalta reatha agus le comhaltaí ar scor Atreorú Díreach a dhéanamh.

Is féidir le comhaltaí reatha Atreorú Díreach a dhéanamh más fearr leo, ar chúiseanna éagsúla, gan úsáid a bhaint as an bpróiseas imscrúdaithe inmheánaigh atá ag Óglaigh na hÉireann.

4 Gnóthaí Corparáideacha

Soláthar foirne

Seo a leanas foireann OÓÉ:

- ▣ Brian O'Neill, Ceann Oifige (go dtí Deireadh Fómhair 2024).
- ▣ Lorraine O'Dwyer, Cásbhainisteoir.
- ▣ John Sheridan, Oifigeach Feidhmiúcháin. (Chuaigh David O'Connor isteach san oifig mar Cheann Oifige go luath in 2025).

Athbhreithniú ar Rialuithe Inmheánacha Airgeadais

Cosúil le hOifigí eile a fhaigheann maoiniú poiblí, rinne an OÓÉ athbhreithniú foirmiúil ar Rialuithe Inmheánacha Airgeadais in 2024. Cuireadh an t-athbhreithniú seo ar fáil don Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste. TÁCÓRASbuiséadachcuimsitheachibhfeidhm agus déantar treochtaí caiteachais a athbhreithniú ar bhonn ráithiúil i gcomhar le cuntasóirí seachtracha an OÓÉ.

Cosaint Sonraí

Tá Oifig an OÓÉ cláraithe leis an gCoimisinéir Cosanta Sonraí.

Ba chóir a thabhairt faoi deara freisin go gcuirtear forálacha rúndachta faisnéise i bhfeidhm ar an ODF faoi alt 10 den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004 mar a leanas:

10.—(1) An tOmbudsman nó ball d'fhoireann an Ombudsman (lena n-áirítear oifigeach imscrúdúcháin) aon ní a nochtadh faisnéis, doiciméad, cuid de dhoiciméad nó rud a fhaigheann an tOmbudsman nó oifigeach imscrúdaithe i gcúrsa, nó thar ceann an chun críche réamhscrúdaithe nó imscrúdaithe faoin Acht seo ach amháin chun críocha an—

- (a) an réamhscrúdú nó an t-imscrúdú lena mbaineann
- (b) aon ráiteas a dhéanamh, de réir an Achta seo, tuarascáil nó fógra faoin réamhscrúdú sin nó an t-imscrúdú sin, nó
- (c) imeachtaí i leith ciona faoin Acht um Rúin Oifigiúla 1963 a líomhnaítear a bheith

déanta i leith faisnéis nó doiciméad, cuid de dhoiciméad nó rud faighte ag an Ombudsman nó ag oifigeach imscrúdaithe de bhua an Achta seo.

- (2) Ní iarrfar ar an Ombudsman nó ar bhall d'fhoireann an Ombudsman (lena n-áirítear oifigeach imscrúdúcháin) fianaise a thabhairt fianaise in aon imeachtaí, seachas imeachtaí dá dtagraítear i *bhfo-alt (1)(c)*, i dtaobh nithe a thagann ar eolas aige nó aici le linn réamhscrúdaithe nó imscrúdaithe faoin Acht seo.

- (3) (a) Féadfaidh an tAire fógra i scríbhinn a thabhairt don Ombudsman, maidir le haon doiciméad, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud a shonraítear san fhógra, nó aon aicme de dhoiciméad, mar chuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud mar sin sonraithe, go bhfuil, i dtuairim an Aire, an nochtadh (seachas don Ombudsman nó do chomhalta dá chuid nó a foireann lena n-áirítear oifigeach imscrúdaithe) de sin doiciméad, an chuid sin de dhoiciméad, an fhaisnéis sin nó an rud sin nó de dhoiciméid, codanna de dhoiciméad, faisnéis nó rudaí den aicme sin, bheadh, ar na cúiseanna sonraithe san fhógra, dochar a dhéanamh do leas an phobail nó le slándáil.

- (b) I gcás ina dtabharfar fógra faoin bhfo-alt seo, ní bheidh aon ní a fhorléireofar san Acht seo mar ní a údaráionn nó a éilíonn an tOmbudsman chun cumarsáid a dhéanamh le haon duine nó le haon duine chun críche aon doiciméad, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó an rud a shonraítear san fhógra nó in aon doiciméad, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud d'aicme a shonraítear amhlaidh.

- (4) I gcás ina dtabharfar fógra faoi *fho-alt (3) (a)*, ní nochtfaidh an tOmbudsman ná comhalta d'fhoireann an Ombudsman (lena n-áirítear oifigeach imscrúdaithe) aon—

- (a) doiciméad, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud sonraithe san fhógra, nó

(b) aicme doiciméid, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud a shonraítear san fhógra, le haon duine nó chun aon chríche agus ní bheidh aon ní a fhorléiriú mar ní a údaráíonn nó a éilíonn an tOmbudsman nó comhalta d'fhoireann an Ombudsman (lena n-áirítear aon ní dá dtagraítear in a nochtadh d'aon duine nó chun aon chríche *alt (a) nó (b)*).

Comhairle Bharra na hÉireann

Tá an OÓÉ cláraithe faoin Scéim um Rochtain Ghairmiúil Dhíreach de chuid Chomhairle Bharra na hÉireann. Úsáideann an OÓÉ seirbhísí abhcóidí chun comhaid chás a athbhreithniú i gcúinsí cuí.

Sláinte & Sábháilteacht

Tá Ráiteas Sláinte & Sábháilteachta i bhfeidhm ag OÓÉ.

Saoráil Faisnéise

Faoi fhorálacha an Achta um Shaoráil Faisnéise (SF) 2014 tá sé de cheart ag daoine aonair:

- ▣ Teachnt ar thaifid atá i seilbh Roinn Rialtais nó comhlachtaí poiblí áirithe, lena n-áirítear an OÓÉ;
- ▣ Iarratas ar cheartú faisnéise pearsanta a bhaineann le duine atá i seilbh Roinn Rialtais nó comhlachtaí poiblí áirithe, lena n-áirítear an OÓÉ, i gcás ina bhfuil sé míchruinn, neamhiomlán nó míthreorach;
- ▣ Cúiseanna a fháil le cinneadh a rinne Roinn Rialtais nó comhlachtaí poiblí áirithe, lena n-áirítear an ODF, i gcás ina ndéanann an cinneadh difear do dhuine aonair.

Cad iad na taifid is féidir liom a iarraidh faoin Acht um Shaoráil Faisnéise?

Go simplí, ní bhaineann an tAcht um Shaoráil Faisnéise ach leis na comhaid riaracháin atá i seilbh an Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann. Níl comhaid imscrúdaithe faoi réir fhorálacha an Achta um SF.

Faisnéis a bhfuil cosc uirthi faoin Alt 10 den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004

Déileálann Alt 10 le rúndacht na faisnéise a bhailíonn an OÓÉ i ndáil le gearáin a imscrúdaítear nó atá á bhfiosrú. Deir sé:

“10.-(1) Ní nochtfaidh an tOmbudsman nó comhalta d’fhoireann an Ombudsman (lena n-áirítear oifigeach imscrúdaithe) aon fhaisnéis, doiciméad, cuid de dhoiciméad nó ní a gheobhaidh an tOmbudsman nó oifigeach imscrúdúcháin i gcúrsa, nó chun críche, réamh-imscrúdú nó imscrúdú faoin Acht seo ach amháin chun críocha—

- (a) an réamhscrúdú nó an t-imscrúdú lena mbaineann,
- (b) aon ráiteas, tuarascáil nó fógra faoin réamhscrúdú sin nó faoin imscrúdú sin a dhéanamh, de réir an Achta seo, nó
- (c) imeachtaí i leith ciona faoin Acht um Rúin Oifigiúla 1963 a líomhnaítear a bheith déanta i leith faisnéise nó doiciméid, cuid de dhoiciméad nó rud a fuair an tOmbudsman nó oifigeach imscrúdúcháin de bhua an Achta seo.”

Please provide translation for last paragraph

In simple terms, the Freedom of Information Act applies only to the administrative files held by the Ombudsman for the Defence Forces. Investigation files are not subject to the provisions of the FOI Act.

5 An Ghaeilge

Tá oifig an OÓÉ tiomanta do sheirbhísí a sholáthar i nGaeilge, de réir na reachtaíochta. In 2024, d'oibrigh Oifig OÓÉ chun feasacht a chothú i measc na foirne maidir leis na riachtanais bhreise Ghaeilge mar atá in Acht Leasú 2021.

I gcomhlíonadh Alt 10A (Fógraíocht ag Comhlachtaí Poiblí) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla (Leasú), cuirfidh oifig an OÓÉ fógraí i nGaeilge ó 2025 ar aghaidh.

Maidir leis an gceanglas go gcinnteoidh comhlacht poiblí gur i nGaeilge a bheidh 20% ar a laghad d'aon fhógraíocht a chuireann an comhlacht ar fáil i mbliain, beidh 50% de na fógraí a chuirfidh oifig OÓÉ ar aghaidh i nGaeilge, agus an 50% eile i mBéarla.

Maidir leis an gceanglas go mbeidh ar a laghad 5% d'aon airgead a chaitear ar fhógraíocht ag an gcomhlacht in aon bhliain ar bith i nGaeilge trí na meáin Ghaeilge, beidh 50% den chaiteachas ar fhógraíocht sa Ghaeilge sna meáin Ghaeilge amach anseo.

In 2024, d'oibrigh oifig an OÓÉ chun feasacht a chothú i measc na foirne ar na riachtanais bhreise Ghaeilge mar atá in Acht Leasú 2021, agus chun an fhoireann a chur ar an eolas faoi dheiseanna oiliúna Gaeilge a bhí ar fáil.

5 Treochlár don Ghníomhú ar son na hAeráide

Rinne Ombudsman Óglaigh na hÉireann an Treochlár don Ghníomhú ar son na hAeráide a fhaomhadh ar an 6 Márta, 2025.

Cuireann an Rialtas, trí Shainordú na hEarnála Poiblí um Ghníomhú ar son na hAeráide, ceangal ar chomhlachtaí na hearnála poiblí Treochlár don Ghníomhú ar son na hAeráide a chur le chéile. Tá an Treochlár don Ghníomhú ar son na hAeráide seo á chur i gcrích agus acmhainní OÓÉ á gcur san áireamh. Tá OÓÉ comhdhéanta den Ombudsman agus triúr státseirbhíseach.

Ní chomhlíonann an OÓÉ an cur síos a thugtar ar Mhórchomhlacht Poiblí ag alt 1.3 den Treoir Chomhlachtaí na hEarnála Poiblí um Ghníomhú ar son na hAeráide 2024.

Tá OÓÉ ar an eolas faoi na ceanglais dhlíthiúla a chuireann an reachtaíocht agus na hionstraimí reachtúla seo a leanas uirthi:

- An tAcht um Ghníomhú ar son na hAeráide agus Ísealcharbóin (Leasú), 2021, a éilíonn ar gach comhlacht poiblí a gcuid feidhmeanna a chomhlíonadh ar bhealach atá ag teacht le huaillmhian aeráide na hÉireann.
- SI393/2021 Feidhmíocht Fuinnimh foirgneamh, lena gceanglaítear suiteáil Uathoibriú agus Rialú Foirgníochta faoi 2025 i gcás foirgneamh a bhfuil aschur rátáilte HVAC acu os cionn 290kW; éilíonn sé pointí luchtaithe feithiclí leictreacha a shuiteáil i gcarchlóis d'fhoirgnimh nua nó athchóirithe a bhfuil níos mó ná 10 spás páirceála acu.
- SI381/2021 Treoir maidir le Feithiclí Glana, a leagann síos spriocanna maidir le soláthar feithiclí

éadroma glan agus tromshaothair, agus tiocfaidh an chéad sprioc in 2025 agus an dara ceann in 2030. Athraíonn an sainmhíniú ar fheithicil ghlan go feithicil astaíochtaí neodracha in 2025.

- SI4/2017 Feidhmíocht Fuinnimh na bhFoirgneamh, a éilíonn go mbeidh gach foirgneamh nua san earnáil poiblí a tógadh ó 2018 i leith “astaíochtaí nach mór neodrach”.
- SI646/2016, lena gceanglaítear nach bhfaighidh comhlachtaí poiblí ach táirgí agus feithicil a úsáideann fuinneamh agus atá ar an gclár EEE.
- SI426/2014, lena gceanglaítear ar an earnáil poiblí bainistíocht fuinnimh den scoth a léiriú agus a éilíonn ar chomhlachtaí poiblí iniúchtaí fuinnimh a dhéanamh gach ceithre bliana, agus ceanglaítear freisin nach bhféadfaidh an earnáil poiblí ach foirgnimh a bhfuil BER A3 nó níos airde acu a léasú nó a cheannach.

In 2024, bhog OÓÉ áitreabh ó Shráid Haiste i mBaile Átha Cliath 2, go dtí suíomh reatha na hoifige ag 6 Ardán Phort an Iarla, Baile Átha Cliath 2, D02 W773. Thug Oifig an Ombudsman Náisiúnta, Ger Deering, spás do OÓÉ ar an láthair seo. Tá sé i bhfoirgneamh bainistithe le tionscnaimh nua-aimseartha coigilte fuinnimh ar nós aerchóiriúcháin agus soilse braiteora uathoibríocha. Ní dhéanann OÓÉ bainistiú díreach faoi láthair ar aon cheann de na háiseanna nó feidhmeanna gaolmhara ar an láthair seo ach leanann sé ag cuimhneamh ar an oibleagáid astuithe a laghdú.

Tá Treochlár Oifig an Ombudsman d’Óglaigh na hÉireann don Ghníomhú ar son na hAeráide ar fáil ar líne ag www.odf.ie/publications

6 AN tACHT OMBUDSMAN (Óglaigh na hÉireann) 2004

Uimhir 36 de 2004

AN tACHT OMBUDSMAN (Óglaigh na hÉireann) 2004

RIAR NA nALT

Alt

1. Léiriú.	10. Rúndacht na faisnéise.
2. Ombudsman a cheapadh.	11. An Coiste um Chuntais Phoiblí.
3. Luach saothair agus aoisliúntas..	12. Coistí Oireachtais.
4. Feidhmeanna an Ombudsman.	13. Leasú ar alt 114 d'Acht 1954.
5. Eisiamh.	14. Foireann.
6. Gearán chuig an Ombudsman.	15. Oifigigh imscrúdaithe.
7. Tuarascálacha.	16. Cuntais agus iniúchtaí.
8. Doiciméid, faisnéis, etc. a thabhairt ar aird.	17. Rialacháin.
9. Imscrúduithe s sheoladh.	18. Costais.
	19. Gearrtheideal agus tosach feidhme.

[Uimh. 36.] An tAcht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) [2004.]

Na hAchtanna dá dtagraítear

Acht Choimisinéirí na Státseirbhíse 1956	1956, Uimh. 45
Acht Rialaithe na Stát-Sheirbhíse 1956	1956, Uimh. 46
Achtanna Rialacháin na Státseirbhíse 1956 go 1996	
Acht an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste (Leasú) 1993	1993, Uimh. 8
An tAcht Cosanta 1954	1954, Uimh. 18
An tAcht Cosanta (Leasú) 1990	1990, Uimh. 6
An tAcht Cosanta (Leasú) (Uimh. 2) 1960	1960, Uimh. 44
An tAcht um Thoghcháin do Pharlaimint na hEorpa 1997	1997, Uimh. 2
An tAcht um Rúin Oifigiúla 1963	1963, Uimh. 1
An tAcht Ombudsman 1980	1980, Uimh. 26
Acht Aoisliúntas na Seirbhíse Poiblí (Forálacha Ilghnéitheacha)	2004, Uimh. 7

Uimhir 36 de 2004

AN tACHT OMBUDSMAN (ÓGLAIGH NA hÉIREANN) 2004

ACHT INA bhFORÁILTEAR DO CHEAPACHÁN AGUS D’FHEIDHMEANNA OMBUDSMAN D’ÓGLAIGH NA hÉIREANN, A LEASAÍONN AN tACHT COSANTA 1954 AGUS INA bhFORÁILTEAR DO NITHE BAINTEACHA. [10ú Samhain, 2004]

ACHTAÍTEAR AG AN OIREACHTAS MAR A LEANAS:

1.—(1) San Acht seo, mura n-éilíonn an comhthéacs a mhalairt— ciallaíonn “Acht 1954” an tAcht Cosanta 1954; ciallaíonn “Acht 1980” an tAcht Ombudsman 1980; ciallaíonn “gníomh”. —

- (a) aon ghníomh a dhéanfar nó aon chinneadh arna dhéanamh ag duine nó thar ceann duine dá dtagraítear i mír (a), (b) nó (c) d’alt 6(1) nó mír (a), (b) nó (c) d’alt 6(2), nó
- (b) mainneachtain ag duine nó thar ceann duine dá dtagraítear i mír (a), (b) nó (c) d’alt 6(1) nó i mír (a), (b) nó (c) d’alt 6(6). 2) gníomh a dhéanamh nó cinneadh a dhéanamh,

ach ní fholáíonn sé gníomh nó cinneadh dá dtagraítear i mír (a) nó mainneachtain gníomh a ndhéanamh nó cinneadh dá dtagraítear i mír (b) a bhaineann le slándáil nó míleata nó a dhéanann difear oibríocht;

“tá le státseirbhíseach” an bhrí a shanntar dó le hAcht Rialaithe na Státseirbhíse 1956 ach chun críocha ailt 4(7), 6(1)(c), 6(2)(c) agus 9(2) tagairt do déanfar státseirbhíseach a fhorléiriú mar thagairt do státseirbhíseach atá nó a bhí fostaithe mar státseirbhíseach sa Roinn Cosanta agus chun críocha alt 6 bainfidh caingean arna dhéanamh ag státseirbhíseach nó thar ceann státseirbhíseach le comhlíonadh feidhmeanna riaracháin ag an státseirbhíseach sin sa Roinn Cosanta;

ciallaíonn “gearánach” duine a dhéanann gearán faoi

alt 6;

ciallaíonn “gearán” gearán arna dhéanamh de réir alt 6;

ciallaíonn “Óglaigh na hÉireann” na Buan- Óglaigh dá dtagraítear in alt 19 d’Acht 1954 agus na hÓglaigh Cúlaca dá dtagraítear in alt 20 d’Acht 1954;

folaíonn “feidhmeanna” cumhachtaí agus dualgais agus folóidh tagairt do chomhlíonadh

feidhme, maidir le cumhachtaí, tagairt d’fheidhmiú cumhachta;

tá le “oifigeach imscrúdaithe” an bhrí a shanntar le halt 15;

ciallaíonn “oibríocht mhíleata”.—

- (a) seirbhís ghníomhach de réir bhrí alt 5 d’Acht 1954,
- (b) seirbhís ghníomhach dá bhforáiltear in alt 4(1) den Acht Cosanta (Leasú) (Uimh. 2), 1960,
- (c) dualgais oibríochtúla ar muir, nó
- (d) cúnamh a sholáthar don chumhacht shibhialta;

“ciallaíonn an tAire” an tAire Cosanta;

ciallaíonn “Ombudsman” an duine a cheapfar mar Ombudsman don Óglaigh na hÉireann faoi alt 2(2);

ciallaíonn “slándáil” slándáil nó cosaint an Stáit;

tá le “binse seirbhíse” an bhrí a shanntar dó le halt 161 d’Acht 1954;

(2) San Acht seo—

- (a) aon tagairt d’alt is tagairt í d’alt den Acht seo, mura gcuirtear in iúl gur tagairt d’achtachán éigin eile atá beartaithe,
- (b) aon tagairt d’fho-alt nó do mhír is tagairt í don fho-alt nó don mhír den fhoráil ina bhfuil an tagairt, mura gcuirtear in iúl gur tagairt d’fhoráil éigin eile atá beartaithe, agus

(c) déanfar, , mura n-éilíonn an comhthéacs a mhalairt, tagairt d'aon achtachán a fhorléiriú mar thagairt don achtachán sin arna leasú, arna oiriúnú nó arna leathnú le haon achtachán dá éis sin nó faoi.

2.—(1) Tá oifig Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann bunaithe agus tabharfar an tOmbudsman d'Óglaigh na hÉireann ar shealbhóir na hoifige.

(2) Is é an tUachtarán ar mholadh ón Rialtas a dhéanfaidh duine a cheapadh chun bheith ina Ombudsman d'Óglaigh na hÉireann.

(3) Faoi réir an Achta seo, beidh duine a faoi fho-alt (2) i seilbh oifige ar cibé téarmaí agus coinníollacha a chinnefidh an tAire, le toiliú an Aire Airgeadais.

(4) Maidir le duine a cheapfar chun bheith ina Ombudsman—

(a) féadfaidh an tUachtarán, arna iarraidh sin dó nó di féin, an tUachtarán a scaoileadh as oifig,

(b) féadfaidh an tUachtarán é a chur as oifig ach ní dhéanfar A.2 a chur as oifig ach amháin i gcás mí-iompair, éagumais nó féimheachta sonraithe i gcás ina bhfuil moladh ag an Rialtas go gcuirfí as oifig é, agus

(c) déanfaidh sé, i gcás ina bhfuil feidhm ag fo-alt (8), an oifig a fhágáil ar an aois fhorordaithe a shlánú.

(5) Faoi réir an ailt seo, beidh duine a cheapfar chun bheith ina Ombudsman i seilbh oifige ar feadh cibé téarma a shonrófar san ionstraim ceapacháin nach faide ná 7 mbliana an téarma sin agus féadfaidh an duine sin a bheith in-athcheaptha chun na hoifige. Ar feadh an dara téarma nó téarma ina dhiaidh sin.

(6) Más é an duine a shealbhaíonn oifig an Ombudsman—

- (a) arna ainmniú mar chomhalta de Sheanad Éireann, nó
- (b) tofa mar chomhalta de cheachtar Teach den Oireachtas nó do Pharlaimint na hEorpa, nó
- (c) a mheastar, de bhun Chuid XIII den Dara Sceideal a ghabhann leis an Acht um Thoghcháin do Pharlaimint na hEorpa 1997, é a bheith tofa do Pharlaimint na hEorpa, nó
- (d) a thiocfaidh chun bheith ina chomhalta d'údarás áitiúil, scoirfidh an duine sin air sin de bheith i seilbh oifig an Ombudsman.

(7) Aon duine a bheidh de thuras na huairé i dteideal faoi Bhuan-Orduithe cheachtar Tí den Oireachtas suí sa Teach sin, nó is comhalta de Pharlaimint na hEorpa nó d'údarás áitiúil beidh sé nó sí, fad a bheidh sé nó sí i dteideal nó ag feidhmiú amhlaidh comhalta den sórt sin, a bheith dícháilithe chun oifig an Ombudsman a shealbhú.

(8) Maidir le haon duine nach iontrálaí nua é (de réir bhrí an Achta um Aoisliúntas na Seirbhíse Poiblí (Forálacha Ilghnéitheacha) 2002) féadfaidh an tAire, le toiliú an Aire Airgeadais, an aois a fhorordú ag a fhágfaidh duine oifig de bhun *fho-alt* (4) (c).

(9) Ní bheidh duine a shealbhaíonn oifig an Ombudsman ina chomhalta d'Óglaigh na hÉireann nó ina státseirbhíseach.

3.—(1) Íocfar le sealbhóir oifige an Ombudsman cibé luach saothair agus liúntais le haghaidh caiteachas a chinneadh an tAire ó am go ham l toiliú an Aire Airgeadais.

(2) Féadfaidh an tAire, le toiliú an Aire Airgeadais, scéim nó scéimeanna a dhéanamh agus a chur i gcrích, de réir a téarmaí, chun sochair aoisliúntais a dheonú do dhaoine a shealbhaigh oifig an Ombudsman nó ina leith. de réir mar is cuí leis nó léi.

(3) Socróidh scéim dá dtagraítear i *bhfo-alt* (2) an t-am scoir agus na coinníollacha scoir do dhaoine a mbeidh sochair aoisliúntais iníoctha ina leith faoin scéim, agus féadfar tráthanna agus coinníollacha éagsúla a shocrú i leith aicmí éagsúla daoine.

(4) Féadfaidh an tAire tráth ar bith, le toiliú an Aire Airgeadais, scéim nó scéimeanna a dhéanamh agus a chur i gcrích ag leasú nó ag cúlghairm scéime faoin alt seo.

(5) Ní dheonóidh an tAire aon sochar aoisliúntais ná ní dhéanfaidh an tAire aon chomhshocraíocht eile chun sochar den sórt sin a sholáthar don ina leith ar shlí seachas de réir scéime. faoin alt seo nó, má cheadaíonn an tAire, le toiliú an Aire Airgeadais, sochar den sórt sin a dheonú, do réir an smachtbhanna sin.

(6) Leagfar scéim faoin alt seo faoi bhráid gach Tí den Oireachtas a luaithe is féidir tar éis a déanta agus, má ritheann ceachtar Teach den sórt sin rún ag neamhniú na scéime laistigh den 21 lá ina dhiaidh sin a bheidh an Teach sin ar bun. shuifidh tar éis an scéim a leagan faoina bráid, déanfar an scéim a neamhniú dá réir sin ach gan dochar do bhailíocht aon ní a rinneadh roimhe sin faoi.

(7) I gcás ina n-éireoidh díospóid i dtaobh éileamh aon duine ar aon sochar aoisliúntais, nó maidir le méid aon sochair aoisliúntais de bhun scéime nó scéimeanna faoin alt seo, cuirfear an díospóid sin faoi bhráid an Aire agus tarchuirfidh an tAire í chun an Aire. Aire Airgeadais, agus is cinneadh críochnaitheach a cinneadh.

(8) San alt seo, ciallaíonn “sochar aoisliúntais” pinsean, aisce nó liúntas eile is iníoctha ar éirí as, ar scor nó ar bhás.

4.—(1). Beidh an tOmbudsman neamhspleách i gcomhlíonadh a fheidhmeanna nó a feidhmeanna, agus beidh aird chuí aige i gcónaí ar cheanglais oibríochtúla Óglaigh na hÉireann.

(2) Faoi réir an Achta seo, féadfaidh an tOmbudsman aon ghníomh is ábhar do ghearán a rinne duine a ndéanann an gníomh difear dó nó di imscrúdú a dhéanamh más rud é, tar éis dó réamhscrúdú a dhéanamh ar an ábhar, gur dealraitheach don Ombudsman go bhfuil.—

- (a) go ndearna nó go bhféadfadh go ndearna an gníomh dochar don ghearánach,
- (b) go ndearnadh nó go bhféadfadh an gníomh a bheith— (i) gan údarás cuí,
- (ii) a thógtar ar fhorais nach mbaineann le hábhar,
- (iii) toradh na faillí nó na heaspa,
- (iv) atá bunaithe ar fhaisnéis earráideach nó neamhiomlán,
- (v) idirdhealaitheach go míchuí,
- (vi) míréasúnta, d'ainneoin chomhthéacs na timpeallachta míleata a bhreithniú,
- (vii) atá bunaithe ar chleachtas riaracháin neamh-inmhianaithe, nó
- (viii) contrártha ar shlí eile do riarachán cóir nó fóna,

- (c) nár ordú a eisíodh i gcúrsa oibríochta míleata an chaingean, agus
- (d) i gcás comhalta ar fónamh d'Óglaigh na hÉireann nach dóigh go réiteofar an t-ábhar agus go bhfuil tréimhse 28 lá caite ó rinneadh an gearán faoi alt 114 d'Acht 1954.

(3) Féadfaidh an tOmbudsman—

- (a) A chinneadh gan imscrúdú a dhéanamh faoin Acht seo ar chaingean is ábhar do ghearán, nó
- (b) Scor d'imscrúdú faoin Acht seo ar chaingean is ábhar do ghearán, má tá sé nó sí den tuairim —
 - (i) Gur gearán fánach nó cráiteach atá sa ghearán,
 - (ii) Nach bhfuil leas leordhóthanach ag an ngearánach san ábhar,
 - (iii) Go bhfuil bearta sásúla chun éifeacht dhíobhálach an ghnímh ar an ngearánach a leigheas, a mhaolú nó a athrú, glactha nó beartaithe a

Ní féidir le Comhaltaí ar Scor ach Atreorú Díreach a dhéanamh chuig OÓÉ chun gearán a imscrúdú. As an 29 Atreorú Díreach a rinneadh chuig OÓÉ, tháinig 3 cheann ó Chomhaltaí ar Scor agus tháinig 26 ceann ó Chomhaltaí Reatha.

- dhéanamh, nó
- (iv) Nach bhfuil bearta réasúnacha glactha ag an ngearánach cun sásamh a lorg i leith ábhar an ghearáin nó, má tá bearta den sórt sin déanta ag an ngearánach, nár diúltaíodh sásamh dó nó di.
- (4) Ní bheidh sé riachtanach don Ombudsman caingean faoin Acht seo a imscrúdú má bhíonn sé nó sí den tuairim go ndearnadh, go bhfuil nó go ndéanfar imscrúdú ar an ábhar lena mbaineann ar mhodh comhchosúil faoi imscrúdú eile fén Acht seo.
- (5) Ní dhéanfaidh réamhscrúdú nó imscrúdú ag an Ombudsman difear do bhailíocht an ghnímh a imscrúdaítear nó d'aon chumhacht nó dualgas de chuid an duine a rinne an gníomh beart breise a dhéanamh maidir le haon nithe is ábhar don réamhscrúdú nó don imscrúdú.
- (6) Le linn don Ombudsman a chinneadh an ndéanfar imscrúdú faoin Acht seo a thionscnamh, a leanúint nó a scorn ó a scor, gníomhóidh an tOmbudsman, faoi réir fhorálacha an Achta seo, de réir a rogha féin.
- (7) Déanfaidh comhalta d'Óglaigh na hÉireann—
- (a) A dhéanfaidh gearán leis an Ombudsman maidir le caingean arna dhéanamh ag státseirbhíseach nó thar ceann státseirbhíseach, ní dhéanfaidh sé, ina dhiaidh sin, gearán faoin ní céanna chuig Ombudsman arna cheapadh nó arna ceapadh faoin Acht 1980, nó
- (b) A dhéanfaidh gearán leis an Ombudsman ar na cheapadh faoin Acht 1980 i ndáil le caingean arna dhéanamh ag státseirbhíseach nó thar ceann státseirbhíseach, ní dhéanfaidh sé nó sí, ina dhiaidh sin, gearán faoin ábhar céanna leis an Ombudsman.
- (8) Ní fhorléireofar aon ní i *bhfo-alt (2)(a)* nó *in alt 6* mar ní a thoirmisceann an tOmbudsman d'imscrúdú —
- (a) caingean is ábhar do ghearán ó ghearánach a ndearna nó a bhféadfadh, i dtuairim an Ombudsman, difear a dhéanamh don ghearánach seachas i gcáil oifigiúil, nó
- (b) caingean is ábhar do ghearán ag gearánach a rinne, nó a fhéadfaidh a bheidh déanta ag duine atá ag gníomhú seachas i gcáil oifigiúil.
- (9) Tabharfaidh an tOmbudsman don Aire cibé faisnéis maidir le comhlíonadh a fheidhmeanna nó a feidhmeanna a iarrfaidh an tAire ó am go ham.
- 5.—(1) Ní imscrúdóidh an tOmbudsman aon ghearán a bhaineann le caingean dá dtagraítear in alt 6(1) nó 6(2)—
- (a) Más caingean an chaingean maidir leis —
- (i) an ngearánach in aon chúirt shibhialta agus nár díbheadh na himeachtaí mar gheall ar mhainneachtain cúis chaingne nó gearán a bhfuil inchosanta ag an gcúirt sin a nochtadh cibé acu a tugadh na himeachtaí i gcrích ar shlí eile nó nár tugadh i gcrích, nó
- (ii) go bhfuil ceart ag an ngearánach, a thugtar le reacht nó faoi reacht, achomharc, tarchur nó athbhreithniú chun cúirte sa Stát nó os a comhair (nach achomharc, tarchur nó athbhreithniú i ndáil le cinneadh cúirte),
- (b) más rud é go ndearnadh nó má tá an chaingean ina ábhar imscrúdú faoi alt 179 d'Acht 1954 nó ag binse seirbhíse agus nach caingean í a bhaineann le moil nó le haon ní eile a bhaineann le himscrúduithe den sórt sin a riaradh,
- (c) más deimhin leis an Ombudsman go mbaineann an chaingean le slándáil nó le hoibríocht mhíleata, nó go ndéanann sé difear;
- (d) má bhaineann an gníomh le —
- (i) aon ní a bhaineann le téarmaí nó coinníollach fostaíochta Óglaigh na hÉireann, lena n-áirítear aon ní a bhaineann le rátaí luach saothair nó liúntais a chaibidil agus a chinneadh,

- atá faoi raon feidhme scéime idir-réitigh agus eadrána dá dtagraítear in alt 2(6) den Acht Cosanta (Leasú) 1990, nó
- (ii) aon ní a bhaineann le heagrú, struchtúr agus imscaradh Óglaigh na hÉireann,
- (e) más gníomh amháin an gníomh—
- (i) a bhaineann le feidhmiú an chuir nó na cumhachta dá dtagraítear in Airteagal 13.5 den Bhunreacht nó le loghadh aon fhorghéillte nó dícháilithe arna fhorchur ag fo-oifigeach de bhun alt 179 d'Acht 1954 ag binse seirbhíse nó Armchúirteanna, an Chúirt Achomhairc, nó
 - (ii) a bhaineann le riaradh príosúin mhíleata nó áiteanna coinneála chun comhaltaí d'Óglaigh na hÉireann a bheidh curtha faoi choimeád ag binse seirbhíse nó ar shlí eile a choimeád,
- (f) mura mbeidh an gearán lena mbaineann déanta laistigh den tréimhse a shonraítear in *alt 6(3)*, nó
 - (g) más roimh thosach feidhme an Achta seo rinneadh an gníomh.
- (2) Más rud é, ar chúiseanna slándála, go n-iarrfaidh an tAire amhlaidh i scríbhinn (agus go gcuirfidh sé ráiteas i scríbhinn ag gabháil leis an iarraidh ina leagfar amach go hiomlán na cúiseanna atá leis an iarraidh), ní imscrúdóidh an tOmbudsman, nó scoirfidh sé d'imscrúdú, gníomh sonraithe san iarratas.
 - (3) I gcás go bhfaighidh an tOmbudsman iarraidh faoi *fho-alt (2)*, féadfaidh sé nó sí iarratas a dhéanamh chun na hArd-Chúirte ar dhearbhu nach bhfuil an ní lena mbaineann tromchúis den sórt sin chun an iarraidh sin a éileamh.
 - (4) Más deimhin leis an Ard-Chúirt gur cuí déanamh amhlaidh, déanfaidh sí an dearbhu agus tarraingeoidh an tAire siar an iarraidh sin.

6.—(1) Féadfaidh comhalta fónamh d’Óglaigh na hÉireann, faoi réir an Achta seo, gearán a dhéanamh leis an Ombudsman i dtaobh caingean má rinne sé difear don chomhalta sin agus má nó thar ceann—

- (a) comhalta fónamh eile d’Óglaigh na hÉireann,
- (b) iarchomhalta d’Óglaigh na hÉireann le linn dó nó di bheith ina chomhalta nó ina comhalta ar seirbhís d’Óglaigh na hÉireann, nó
- (c) státseirbhíseach.

(2) Féadfaidh iarchomhalta d’Óglaigh na hÉireann, faoi réir an Achta seo, gearán a dhéanamh leis an Ombudsman i dtaobh caingean má rinne sé difear don iarchomhalta sin agus má rinneadh é le linn dó a bheith in a chomhalta nó ina comhalta ar fónamh d’Óglaigh na hÉireann —

- (a) comhalta ar fónamh d’Óglaigh na hÉireann,
- (b) iarchomhalta d’Óglaigh na hÉireann le linn dó nó di bheith ina chomhalta nó ina comhalta ar seirbhís d’Óglaigh na hÉireann, nó
- (c) státseirbhíseach.

(3) Déanfaidh gearánach gearán dá dtagraítear i *bhfo- ailt* (1) agus (2) tráth nach déanaí ná 12 mhí ó—

- (a) dáta na gníomhaíochta lena mbaineann, nó
- (b) an dáta a tháinig an gearánach ar an eolas faoin gcaingean, cibé acu is déanaí.

7.—(1) Más rud é, tar éis gearán a dhéanamh, go gcinneadh an tOmbudsman gan imscrúdú a dhéanamh, nó scor d’imscrúdú, tabharfaidh sé nó sí fógra don ghearánach agus d’aon duine a bhfuil baint aige leis an ngearán, ag lua na cúiseanna, i. ag scríobh, don chinneadh.

(2) I gcás ina seolann an tOmbudsman imscrúdú faoin Acht seo ar chaingean is ábhar do ghearán, seolfaidh sé nó sí ráiteas i scríbhinn

ar thorthaí an imscrúdaithe chuig—

- (a) don Aire agus do gach duine a bhaineann leis an ngearán, agus
- (b) aon duine eile is cuí leis nó léi an ráiteas a chur chuige nó chuici.

(3) Más rud é, tar éis imscrúdú faoin Acht seo ar chaingean is ábhar do ghearán, go bhfeictear don Ombudsman go ndearna an gníomh dochar don ghearánach agus gur gníomh é a thagann faoi *fhombhíreanna* (i) go (viii) d’alt 4(2). (b) féadfaidh sé nó sí a mholadh don Aire—

- (a) go ndéanfar an gníomh a bhreithniú tuilleadh,
- (b) go ndéanfar bearta nó bearta sonraithe chun éifeacht dhíobhálach nó gníomhaíochta a leigheas, a mhaolú nó a athrú, nó
- (c) go dtabharfar don Ombudsman na cúiseanna leis an ngníomh a dhéanamh, agus, más cuí leis an Ombudsman déanamh amhlaidh, féadfaidh sé nó sí a iarraidh ar an Aire fógra a thabhairt dó nó di laistigh de thréimhse shonraithe maidir le freagra ar an moladh..

(4) I gcás ina ndéanfaidh an tOmbudsman imscrúdú faoin Acht seo ar chaingean is ábhar do ghearán, tabharfaidh sé nó sí fógra don ghearánach faoi thoradh an imscrúdaithe, an moladh (más ann) arna dhéanamh faoi fho-alt (3) agus an freagra (más ann) a thug an tAire.

(5) I gcás inar dealraitheach don Ombudsman nach bhfuil na bearta a ghlactar nó a bheartaítear a dhéanamh mar fhreagra ar mholadh faoi fho-alt (3) sásúil, féadfaidh an tOmbudsman, más cuí leis nó léi, a chur faoi deara tuarascáil speisialta ar an cas a chur san áireamh i dtuarascáil faoi *fho-alt* (7).

(6) Ní dhéanfaidh an tOmbudsman cinneadh nó cáineadh díobhálach do dhuine faoin alt seo gan deis a bheith tugtha don duine sin an cinneadh nó an cáineadh a chur faoi bhráid

an Ombudsman agus uiríl a dhéanamh ina leith.

(7) Déanfaidh an tOmbudsman, a luaithe is féidir, ach tráth nach déanaí ná 4 mhí tar éis dheireadh gach bliana, a chur faoi deara tuarascáil ar chomhlíonadh a fheidhmeanna nó a feidhmeanna faoin Acht a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas agus féadfaidh sé ó am go ham a chur faoi bhráid gach Tí den sórt sin cibé tuarascálacha eile is cuí leis nó léi maidir leis na feidhmeanna sin.

(8) Beidh tuarascáil bhliantúil dá dtagraítear i bhfo-alt (7) i cibé foirm agus maidir le cibé nithe is cuí leis an Ombudsman nó leis an Aire.

(9) Chun críocha an dlí clúmhille, beidh aon fhoilseachán den sórt a luaitear anseo ina dhiaidh seo faoi phribhléid iomlán, is é sin le rá—

(a) An tOmbudsman d'fhoilsíú aon ní le linn dó tuarascáil a thabhairt do cheachtar Teach den Oireachtas chun críche an Achta seo, agus

(b) D'fhoilsíú ag an Ombudsman—

(i) fógra arna chur chuig an duine sin de réir an fho-alt sin do dhuine a luaitear i *bhfo-alt (1)*,

(ii) chuig duine a luaitear i *bhfo-alt (2)* ráiteas a chuirfear chuig an duine sin dá réir fol-alt sin,

(iii) don Aire maidir le moladh arna dhéanamh ag an Ombudsman don Aire A.7 de réir *fho-alt (3)*, agus

(iv) fógra a thabharfaidh an tOmbudsman don ghearánach faoi fhol-alt (4) don ghearánach.

8.—(1) (a). Faoi réir *mhíreanna (b)* agus *(c)*, féadfaidh an tOmbudsman, chun críocha réamhscrúdaithe nó imscrúdaithe faoin Acht seo a cheangal ar aon duine a bhfuil, ina thuairim nó ina tuairim, faisnéis ina sheilbh, nó a bhfuil doiciméad aige nó aici, mar

chuid de dhoiciméad nó de rud atá faoina chumhacht nó faoina rialú, atá ábhartha don réamhscrúdú nó don imscrúdú an fhaisnéis sin, an doiciméad, an chuid de dhoiciméad nó an rud sin a thabhairt don Ombudsman agus, más iomchuí, féadfaidh sé a cheangal ar an duine sin freastal os a c(h)omhair chun na críche sin agus comhlíonfaidh an duine na ceanglais.

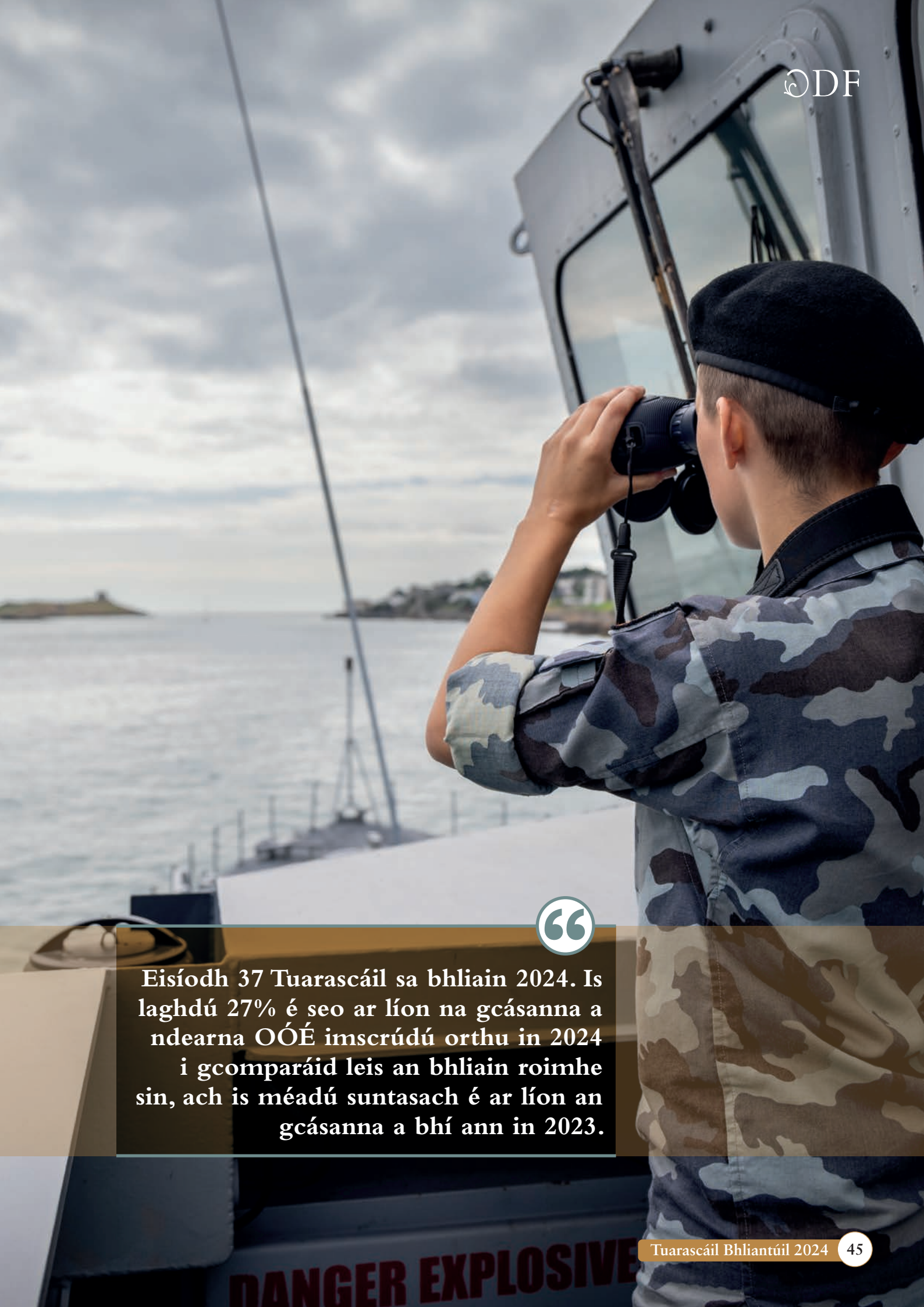
(b) Ní bheidh feidhm ag *mír (a)* maidir le faisnéis, le doiciméad, le cuid de dhoiciméad nó le rud a bhaineann le cinntí agus imeachtaí de chuid an Rialtais nó aon choiste den Rialtas agus chun críocha na míre seo deimhniú arna thabhairt ag an Rialtas. Ard-Rúnaí an Rialtais á dheimhniú go mbeidh aon fhaisnéis, doiciméad, cuid de dhoiciméad nó rud a bhaineann amhlaidh dochloíte.

(c) Ní bheidh feidhm ag *mír (a)* maidir le faisnéis, doiciméad, cuid de dhoiciméad nó rud a bhaineann le haon ní a bhaineann le slándáil nó le hoibríocht mhíleata agus chun críocha na míre seo deimhniú a thabharfaidh an tAire, ar chomhairle den Cheann Foirne a dheimhneoidh gur dochloíte aon fhaisnéis, doiciméad, aon chuid de dhoiciméad nó aon rud a bhain leis an gcéanna.

(2) Faoi réir an Achta seo, beidh duine chun a ndíreofar ceanglas faoin alt seo i dteideal na ndíolúintí agus na bpríbléidí céanna a bheadh aige nó aici dá mba fhinné os comhair na hArd- Chúirte é nó í.

(3) Ní dhéanfaidh duine, trí ghníomh nó trí neamhghníomh, an tOmbudsman a bhac nó a bhac ar an Ombudsman i gcomhlíonadh a fheidhmeanna nó a feidhmeanna ná aon rud eile a dhéanamh a bheadh ina dhíspeagadh, dá mba chúirt ag an Ombudsman an chúirt a bhfuil cumhacht aici cimiú a dhéanamh ar dhíspeagadh cúirte. cúirte den sórt sin.

(4) Ní bheidh feidhm ag aon oibleagáid rúndacht nó srianadh eile ar nochtadh faisnéise a

Eisíodh 37 Tuarascáil sa bhliain 2024. Is laghdú 27% é seo ar líon na gcásanna a ndearna OÓÉ imscrúdú orthu in 2024 i gcomparáid leis an bhliain roimhe sin, ach is méadú suntasach é ar líon an gcásanna a bhí ann in 2023.

DANGER EXPLOSIVE

gheobhaidh Roinn Stáit nó státseirbhíseach nó a thabharfar dó a fhorchuirtear leis an Acht um Rúin Oifigiúla 1963 maidir le réamhscrúdú nó le himscrúdú ag an Ombudsman faoin Acht seo. Acht agus, faoi réir *alt 10(3)*, ní bheidh an Stát i dteideal, i ndáil le haon réamhscrúdú nó imscrúdú den sórt sin, aon phribhléid den sórt sin maidir le doiciméid a thabhairt ar aird nó maidir le fianaise a thabhairt a cheadaítear le dlí in imeachtaí dlíthiúla.

(5) Féadfaidh an tOmbudsman, más cuí leis nó léi, íoc leis an duine dá ndéanann caingean a bhfuil imscrúdú ar siúl ag an Ombudsman ina leith agus le haon duine eile a fhreastalaíonn ar nó a thabharfaidh faisnéis chun críocha an imscrúdaithe—

- (a) suimeanna i leith caiteachais taistil agus chothaithe a thabhaigh siad go cuí, agus
- (b) liúntais mar chúiteamh i gcailliúint a gcuid ama, de cibé méid a fhorordóidh an tAire, le toiliú an Aire Airgeadais;

(6) Ní bheidh ráiteas nó admháil a dhéanfaidh duine i réamhscrúdú nó in imscrúdú faoin Acht seo inghlactha mar fhianaise i gcoinne an duine sin in aon imeachtaí coiriúla.

(7) Ní fhorléireofar aon ní i *bhfo-alt (3)* mar ní a bhaineann le haon ghníomh den sórt a luaitear in *alt 4(5)* den Acht seo a dhéanamh.

(8) San alt seo tá le “ceann Foirne an bhrí a shanntar dó le hAcht 1954.

9.—(1) Déanfar imscrúdú ag an Ombudsman faoin Acht seo a sheoladh ar shlí seachas go poiblí.

(2) I gcás ina mbeartaíonn an tOmbudsman imscrúdú a dhéanamh faoin Acht seo ar chaingean is ábhar do ghearán tabharfaidh sé nó sí don Aire, do státseirbhíseach, d’aon chomhalta d’Óglaigh na hÉireann, don duine a líomhnaítear go bhfuil nó nach bhfuil. Go ndearna nó gur údaraigh an gníomh, nó a líomhnaítear go ndearnadh nó gur údaraíodh

an gníomh thar a cheann, agus go mbeidh deis ag aon duine eile is cuí, i dtuairim an Ombudsman, ag féachaint don ghearán, a thuairim a thabhairt ar an ngníomh agus ar aon líomhain atá sa ghearán.

(3) Faoi réir aon rialachán faoi *fho-alt (5)*, beidh an nós imeachta chun imscrúdú a sheoladh de chineál a mheasfaidh an tOmbudsman is cuí, ag féachaint do na himthosca go léir lena mbaineann.

(4) Beidh ceart rochtana ag an Ombudsman agus ag aon oifigeach imscrúdúcháin ar aon suiteáil mhíleata chun réamhscrúdú nó imscrúdú a faoin Acht seo.

(5) Féadfaidh an tAire rialacháin a dhéanamh lena sonrú na nósanna imeachta, lena n-áirítear nósanna imeachta um fhógra, a bheidh le cur i bhfeidhm maidir le feidhmiú an chirt rochtana dá dtagraítear i *bhfo-alt (4)* chun réamhscrúdú nó imscrúdú a sheoladh faoin Acht seo.

10.—(1) Ní nochtfaidh an tOmbudsman nó comhalta d’fhoireann an Ombudsman (lena n-áirítear oifigeach imscrúdaithe) aon fhaisnéis, doiciméad, cuid de dhoiciméad nó ní a gheobhaidh an tOmbudsman nó oifigeach imscrúdúcháin i gcúrsa, nó chun críche, réamhscrúdú nó imscrúdú faoin Acht seo ach amháin chun críocha—

- (a) An réamhscrúdú nó an t-imscrúdú lena mbaineann
- (b) aon ráiteas, tuarascáil nó fógra faoin réamhscrúdú sin nó faoin imscrúdú sin a dhéanamh, de réir an Achta seo, nó
- (c) imeachtaí i leith ciona faoin Acht um Rúin

Oifigiúla 1963 a líomhnaítear a bheith déanta i leith faisnéise nó doiciméid, cuid de dhoiciméad nó rud a fuair an tOmbudsman nó oifigeach imscrúdúcháin de bhua an Achta seo.

(2) Ní iarrfar ar an Ombudsman nó ar chomhalta

d'fhoireann an Ombudsman (lena n-áirítear oifigeach imscrúdúcháin) fianaise a thabhairt in aon imeachtaí, seachas imeachtaí dá dtagraítear i *bhfo-alt (1)(c)*, de nithe a thiocfaidh ar a eolas i gcúrsa réamhscrúdaithe nó imscrúdaithe faoin Acht seo.

- (3) (a) Féadfaidh an tAire fógra i scríbhinn a thabhairt don Ombudsman, maidir le haon doiciméad, cuid de dhoiciméad, faisnéis, nó ní a shonrófar san fhógra, nó maidir le haon aicme doiciméad, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud a shonrófar amhlaidh, go ndéanfar, i dtuairim an Aire, an doiciméad sin, an chuid sin de dhoiciméad, an fhaisnéis sin nó rud shonrófar amhlaidh, go ndéanfar, i dtuairim an Aire, an doiciméad sin, an chuid sin de dhoiciméad, an fhaisnéis sin nó an rud sin nó an ní sin a nochtadh (seachas don Ombudsman nó do chomhalta dá fhoireann nó dá foireann lena n-áirítear oifigeach imscrúdúcháin) doiciméid, codanna de dhoiciméad, faisnéis nó rudaí den aicme sin, ar na cúiseanna a luaitear san fhógra, dochrach do leas an phobail nó don tslándáil.
- (b) I gcás ina dtabharfar fógra faoin bhfo-alt seo, ní fhorléireofar aon ní san Acht seo mar ní a údaraíonn nó a cheanglaíonn ar an Ombudsman aon doiciméad, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud a shonrófar san fhógra nó chun aon chríche a chur in iúl d'aon duine nó chun aon chríche, aon doiciméad, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud d'aicme a shonraítear amhlaidh.
- (4) I gcás ina dtabharfar fógra faoi *fho-alt (3)(a)*, ní nochtfaidh an tOmbudsman nó comhalta d'fhoireann an Ombudsman (lena n-áirítear oifigeach imscrúdúcháin) aon cheann—
 - (a) doiciméad, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud a shonrófar san fhógra, nó
 - (b) aicme doiciméid, cuid de dhoiciméad, faisnéis nó rud a shonrófar san fhógra, d'aon duine nó chun aon chríche agus ní fhorléireofar aon ní san Acht seo mar

ní a údaraíonn nó a cheanglaíonn ar an Ombudsman nó ar chomhalta d'fhoireann an Ombudsman (lena n-áirítear oifigeach imscrúdúcháin) aon ní dá dtagraítear i mír a nochtadh d'aon duine nó chun aon *chríche*. (a) nó (b).

- 11.—(1) Déanfaidh an tOmbudsman, aon uair a cheanglóidh Coiste Dháil Éireann arna bhunú faoi Bhuan-Orduithe Dháil Éireann air déanamh amhlaidh, chun cuntais leithreasa agus tuarascálacha an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste a scrúdú agus tuarascáil a thabhairt do Dháil Éireann maidir leo. , fianaise a thabhairt don Choiste sin ar—
 - (a) Rialtacht agus cuibheas na n- idirbheart a thaifeadtar nó a cheanglaítear a thaifeadadh in aon leabhar nó taifead cuntais eile atá faoi réir iniúchta ag Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste agus a gceanglaítear ar an Ombudsman a ullmhú faoina Acht seo.
 - (b) barainneacht agus éifeachtúlacht an Ombudsman in úsáid acmhainní,
 - (c) na córais, na nósanna imeachta agus na cleachtais atá in úsáid ag an Ombudsman chun éifeachtúlacht oibriú oifig an Ombudsman a mheas, agus
 - (d) aon ní a dhéanann difear don Ombudsman dá dtagraítear i dtuarascáil speisialta ón Ard Reachtaire Cuntas agus Ciste faoi alt 11(2) d'Acht an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste (Leasú) 1993 nó in aon tuarascáil eile ón Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste (i. a mhéid a bhaineann sé le hábhar a shonraítear i mír (a), (b) nó (c)) a leagtar faoi bhráid Dháil Éireann.
- (2) I gcomhlíonadh a fheidhmeanna nó a dualgas faoin alt seo, ní dhéanfaidh an tOmbudsman ceistiú nó tuairim a thabhairt i dtaobh tuillteanas aon bheartais de chuid an Rialtais nó de chuid Aire den Rialtas nó i dtaobh tuillteanas cuspóirí beartais den sórt sin.

Gearáin a chuir Oifigh Choimisiúnaithe ar aghaidh mar chéatadán de na gearáin ar fad. Sa bhliain 2024, b'ionann na gearáin a fuarthas ó Oifigigh Choimisiúnaithe agus thart ar 40% de líon na ngearán ar fad, i gcomparáid le blianta roimhe sin nuair a bhí na céatadáin i bhfad faoi bhun 10%.

12.—(1) San alt seo ciallaíonn “coiste” coiste arna cheapadh ag ceachtar Teach den Oireachtas nó ag dhá Theach an Oireachtais i gcomhpháirt (seachas an coiste dá dtagraítear in alt 11, an Coiste um Leasanna Chomhaltaí Dáil Éireann nó an Coiste um Leasanna Chomhaltaí Sheanad Éireann) nó fochoiste de choiste den sórt sin.

(2) Faoi réir fho-alt (3), freastalóidh an tOmbudsman, ar iarraidh i scríbhinn ó choiste, os a chomhair chun cuntas a thabhairt ar riarachán ginearálta Oifig an Ombudsman.

(3) Ní cheanglófar ar an Ombudsman cuntas a thabhairt os comhair coiste in aon ní atá nó a bhí, nó a fhéadfaidh a bheith sa todhchaí, ina ábhar d’imeachtaí os comhair cúirte nó binse sa Stát.

(4) Más é tuairim an Ombudsman gur ní lena mbaineann fo-alt (3) ábhar a n-iarrtar air nó uirthi cuntas a thabhairt os comhair coiste, cuirfidh sé nó sí an tuairim sin in iúl don choiste agus cúiseanna leis an tuairim agus, mura dtabharfar an fhaisnéis don choiste ag tráth a bheidh an tOmbudsman os a chomhair, déanfar an fhaisnéis a thíolacadh amhlaidh i scríbhinn.

(5) I gcás ina mbeidh a thuairim nó a tuairim curtha in iúl ag an Ombudsman de réir fho-alt (4) agus nach dtarraingeoidh an coiste siar an iarraidh dá dtagraítear i bhfo-alt (2) a mhéid a bhaineann sé le ní is ábhar don tuairim sin -

(a) féadfaidh an tOmbudsman, tráth nach déanaí ná 21 lá tar éis don choiste a chinneadh gan déanamh amhlaidh a chur in iúl dó, iarratas a dhéanamh chuig an Ard-Chúirt ar mhodh achomair ar chinneadh i dtaobh an ní lena mbaineann fo-alt (3) an t-ábhar.) feidhm, nó

(b) féadfaidh cathaoirleach an choiste, thar ceann an choiste, iarratas den sórt sin a dhéanamh, agus féadfaidh an Ard-Chúirt an t-ábhar a chinneadh.

(6) Go dtí go gcinnefar iarratas faoi fho-alt (5), ní fhreastalóidh an tOmbudsman os comhair an choiste chun cuntas a thabhairt ar an ní is ábhar don iarratas.

(7) I gcás ina gcinneadh an ard-Chúirt gur ábhar lena mbaineann fo-alt (3) an ní lena mbaineann, tarraingeoidh an coiste siar an iarraidh dá dtagraítear i bhfo-alt (2).

(8) I gcás ina gcinneadh an Ard-Chúirt nach bhfuil feidhm ag fo-alt (3), freastalóidh an

tOmbudsman os comhair an choiste cuntas a thabhairt ar an ní.

13.— Leasaítear alt 114 d’Acht 1954—

- (a) I bhfo-alt (1), trí “Ceann Foirne! A chur in ionad “leis an Aire”,
- (b) I bhfo-alt (2), trí “a thabharfaidh tuairisc don Aire má cheanglaíonn an fear air nó uirthi, ar ábhar an ghearáin” a scriosadh, agus

- (c) Trí na fo-ailt seo a leanas a chur isteach i ndiaidh fho-alt (3):

“(3A) Cuirfidh an Ceann Foirne faoi deara go dtabharfar fógra i scríbhinn don Aire agus don Ombudsman d’Óglaigh na hÉireann, a luaithe is indéanta tar éis an gearán sin a dhéanamh, maidir le gach gearán ag iarraidh sásamh i leith éagóracha faoin alt seo a dhéanfar i scríbhinn a lorgóidh an Ceann Foirne.

(3B) I gcás ina mbeidh fógra i scríbhinn tugtha ag an *Ombudsman d’Óglaigh na hÉireann de réir alt 7 den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004, déanfar an t-alt sin 5(1)(c), alt 5(1)(d)(ii), alt 5(1)(e)(ii) nó alt 5(1)(g) den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004 maidir le gearán arna dhéanamh faoin Acht sin ag oifigeach nó ag fear, ag an oifigeach nó ag an fear, de réir mar a bheidh, an gearán sin a chur faoi bhráid an Aire lena chinneadh aige nó aici.*

(3C) Féadfaidh an tAire rialacháin a dhéanamh maidir leis an modh a bheidh fógra dá dtagraítear i bhfo-alt (3A) den alt seo agus tuarascáil ar fhógra den sórt sin le tabhairt agus maidir leis an modh a bheidh gearán le cur isteach faoi fho-alt (3B). (c) agus gan dochar do ghinearáltacht an mhéid sin roimhe seo, féadfaidh na rialacháin—

- (a) Tréimhse nó tréimhsí a shonrú ar laistigh di a bheidh tuarascálacha den sórt sin le cur isteach agus le gearáin a tharchur, agus
- (b) Foirm agus ábhar fógraí, tuarascálacha agus aighneachtaí den sórt sin.”

14.—(1) Féadfaidh an tAire, le toiliú an Aire Foirne. Airgeadais, cibé daoine agus cibé líon daoine a chinnfidh sé nó sí ó am go ham a cheapadh chun bheith ina gcomhaltaí d’fhoireann an Ombudsman.

- (2) Beidh comhalta d’fhoireann an Ombudsman ina státseirbhíseach i Státseirbhís an Stáit.

- (3) Is é an tOmbudsman an t-údarás iomchuí, de réir bhrí Acht Choimisinéirí na Státseirbhíse 1956 agus Achtanna Rialaithe na Státseirbhíse 1956 go 1996 i ndáil le foireann an Ombudsman.

- (4) Féadfaidh an tOmbudsman aon fheidhm de chuid an Ombudsman faoin Acht seachas na feidhmeanna dá dtagraítear in ailt 7(5), 7(7), 11 agus 12, a tharmligean chuig aon chomhalta d’fhoireann an Ombudsman.

- (5) San alt seo ciallaíonn “státseirbhíseach i Státseirbhís an Stáit” duine a shealbhaíonn post i Státseirbhís an Stáit.

15.—(1) Féadfaidh an tOmbudsman cibé comhaltaí d’fhoireann an Ombudsman agus an oiread sin comhaltaí d’fhoireann an Ombudsman a cheapadh i scríbhinn, go ginearálta nó i leith aon ní nó imeachta, chun bheith ina n-oifigigh imscrúdúcháin chun críocha forálacha uile an Achta seo nó aon cheann d’fhorálacha an Achta seo agus duine amhlaidh, gairfear “oifigeach imscrúduithe” a cheapfar.

- (2) Tabharfar barántas ceapacháin mar oifigeach imscrúdúcháin do gach oifigeach imscrúdúcháin a cheapfar faoin alt seo, agus le linn dó nó di aon chumhacht a thugtar dó nó di leis an alt seo a fheidhmiú mar oifigeach imscrúdúcháin, déanfaidh sé, má iarrann duine dá ndéanfaidh sé é nó sí é, air nó uirthi. an barántas nó cóip de a thabhairt ar aird don duine sin.

- (3) Féadfaidh an tOmbudsman ceapachán arna dhéanamh faoi fho-alt (1) a chúlghairm.

- (4) Féadfaidh oifigeach imscrúdúcháin, chun

aon fhaisnéis a fháil is gá i ndáil leis an ní atá faoi imscrúdú agus chun a chumasú don Ombudsman a fheidhmeanna nó a feidhmeanna faoin Acht seo a chomhlíonadh, aon cheann nó níos mó de na nithe sin a dhéanamh. seo a leanas -

- (a) dul isteach gach tráth réasúnach in aon áitreabh, lena n-áirítear, faoi réir rialachán faoi alt 9(5), suiteáil mhíleata, ina bhfuil forais réasúnacha chun a chreidiúint go bhfuil nó go ndearnadh aon ghníomhaíocht i ndáil le gearán nó go gcoimeádtar leabhair, taifid nó doiciméid eile i ndáil le gearán agus go ndéanfaidh siad an t-áitreabh agus aon leabhair, taifid nó doiciméid eile san áitreabh a chuardach agus a iniúchadh,
- (b) a cheangal ar chomhalta d'Óglaigh na hÉireann nó aon duine eile aon taifid a thabhairt ar aird don oifigeach imscrúdúcháin agus, i gcás faisnéis a choimeádtar i bhfoirm neamh-inléite, iad a atáirgeadh i bhfoirm inléite nó a thabhairt dó nó di cibé faisnéis a theastódh le réasún ón oifigeach imscrúdúcháin maidir le haon iontrálacha san taifid sin,
- (c) aon taifid, comhad, páipéir nó córas leictreonach faisnéise den sórt sin a iniúchadh agus cóipeanna a dhéanamh díobh nó sleachta a bhaint astusan áit nó san áit sin, lena n-áirítear i gcás faisnéis i bhfoirm neamh-inléite, cóipeanna den fhaisnéis sin nó sleachta as an bhfaisnéis sin i bhfoirm bhuan inléite,
- (d) a cheangal ar aon duine aon fhaisnéis a theastóidh le réasún ón oifigeach i ndáil le réamhscrúdú nó le himscrúdú faoin Acht seo a thabhairt don oifigeach imscrúdúcháin,
- (e) a cheangal ar aon duine cibé saoráidí agus cúnaimh a thabhairt don oifigeach imscrúdúcháin is gá le réasún chun a chumasú don oifigeach imscrúdúcháin aon cheann de na cumhachtaí a thugtar dó nó di leis an Acht seo nó faoi a fheidhmiú, agus
- (f) aon duine a thoghairm, aon tráth réasúnach, chun aon fhaisnéis a

theastaíonn uaidh nó uaithi le réasún a thabhairt don oifigeach imscrúdúcháin agus aon taifid atá faoi chumhacht nó faoi rialú an duine sin a thabhairt ar aird don oifigeach imscrúdúcháin.

- 16.—(1) Coimeádfaidh an tOmbudsman i cibé foirm a cheadóidh an tAire, le toiliú an Aire Airgeadais, na cuntais go léir is cuí agus is gnách ar airgead a gheobhaidh sé nó a chaithfidh sé nó sí, lena n-áirítear cuntas ioncaim agus caiteachais agus clár comhardaithe agus go háirithe, coimeádfaidh sé na cuntais speisialta sin go léir a ordóidh an tAire ó am go ham.
- (2) Déanfaidh an tOmbudsman cuntais a choimeádfar de bhun an ailt seo a chur faoi bhráid an Ard-Cuntas agus Ciste, tráth nach déanaí ná 3 mhí tar éis dheireadh na bliana airgeadais lena mbaineann siad, chuig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste lena n-iniúchadh agus, díreach tar éis an iniúchta, a cóip den chuntas ioncaim agus caiteachais, den chlár comhardaithe agus d'aon chuntais eile a choimeádfar de bhun an ailt seo a ordóidh an tAire, tar éis dul i gcomhairle leis an Aire Airgeadais, agus beidh cóip de thuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste ar na cuntais. A thíolacadh don Aire agus cuirfidh an tAire faoi deara cóipeanna de a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.
- 17.— Déanfar gach rialachán a dhéanfar faoin Acht seo a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas a luaithe is féidir tar éis a dhéanta agus, má ritheann ceachtar Teach den sórt sin rún ag neamhniú an rialacháin laistigh den 21 lá ina dhiaidh sin a dhéanfar amhlaidh. Teach tar éis an rialachán a leagan faoina bhráid, déanfar an rialachán a neamhniú dá réir sin, ach gan dochar do bhailíocht aon ní a rinneadh roimhe sin faoi.
- 18.— Déanfar aon chaiteachais a thabhóidh an tAire agriaradh an Achta seo a íoc, a mhéid a cheadóidh an tAire Airgeadais, as airgead a sholáthróidh an tOireachtas.

19.—(1) Féadfar an tAcht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004 a ghairm den Acht seo.

(2) Tiocfaidh an tAcht seo i ngníomh cibé lá nó laethanta a cheapfaidh an Rialtas le hordú nó le horduithe áirithe agus féadfar laethanta éagsúla a cheapadh amhlaidh chun críoch éagsúil agus le haghaidh forálacha éagsúla.

Nochtadh Cosanta (Leasú ar Acht 2004)

20.—(1) Leasaítear Alt 4 den Acht Ombudsman (Óglaigh na hÉireann) 2004 tríd an bhfo-alt seo a leanas chur isteach i ndiaidh fho-alt (3):

(2) Más é an gearán go ndearna duine pionósú nó bagairt pionós (de réir bhrí an Achta um Nochtadh Cosanta 2014) i gcoinne an Ghearánaigh, nó gur chuir sé nó gur cheadaigh sé nó gur cheadaigh sé d'aon duine eile pionós a ghearradh ina aghaidh nó pionósú a bhagairt ar an nGearánaí mar gheall ar chosaint a bheith déanta aige nó aici. nochtadh (de réir bhrí an Achta sin), don Ombudsman—

(a) nach bhfuil cosc uirthi aon ghníomhaíocht is ábhar don ghearán a imscrúdú,

agus

(b) ní fhéadfaidh sé a chinneadh gan imscrúdú a dhéanamh, agus ní fhéadfaidh a chinneadh scor d'imscrúdú ar aon chaingean den sórt sin, toisc nach ndearnadh aon ghearán faoi alt 114 1954.”.

(2) Ní dhéanann an leasú a dhéantar le fo-alt (1) difear d'aon cheart gearán a dhéanamh, faoi alt 114 den Acht Cosanta 1954, go ndearna duine pionósú nó bagairt ar phionósú i gcoinne, nó go raibh sé ina chúis nó gur cheadaigh sé aon duine pionós a ghearradh nó pionós a bhagairt ina choinne, don ghearánach mar gheall ar nochtadh cosanta a bheith déantar aige nó mar gheall ar aon ghearán a thíolacadh i ndáil le gearán den sórt sin de réir rialachán faoi fho-alt (4) den alt sin 114.

Ombudsman for the Defence Forces
6 Earlsfort Terrace
Dublin 2

T: +353 1 663 3222
E: admin@odf.ie
W: www.odf.ie